حیزبی دێموکراتی کوردستان
KDP - iarn

د.سادق شەرەفکەندی
لە چەند دێرێکدا

- کورتەک لە ژیاننامەی د.سادق
- بەشێک لە ووتە بەنرخەکانی
- ئیستا لە بێرلێن دادوەر هەیە

د.سادق شەرەفکەندی
رێبەرێک بۆ هەموو سەردەمەکان

١٩ ساڵەی شەهید بوونی د.سادقی شەرفکەندی

٢٦ی خەرمانانی ١٣٩٠.١٦ی سێپتامبری ٢٠١١

دیزاین: ئاگری باڵەکی

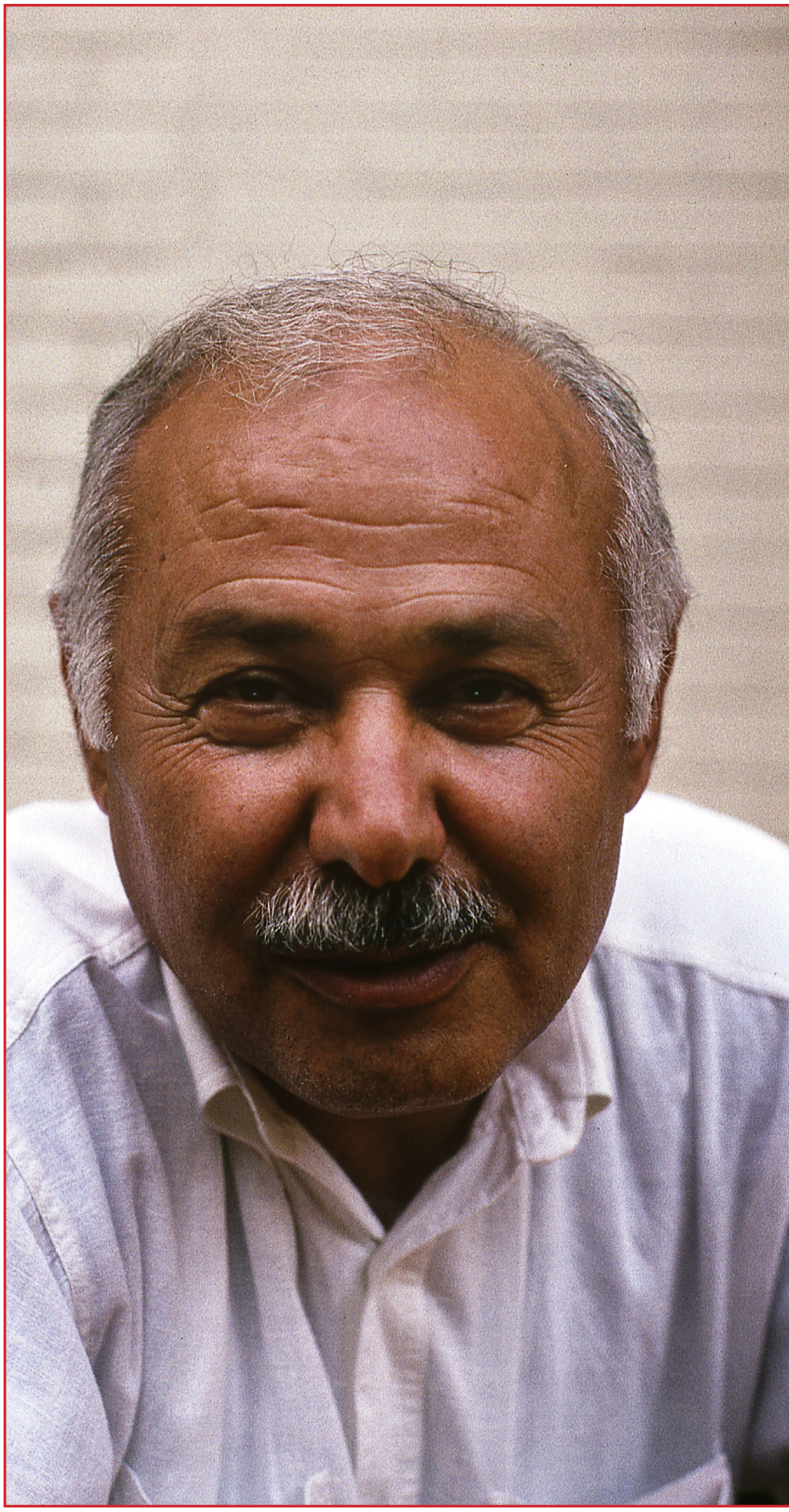

کورتەیەك لە ژیانی شەهید
دوکتورسادق شەرەفکەندی

٢١ی بەفرانباری ساڵی ١٣١٦

٢٦ی خەرمانانی ساڵی ١٣٧١

سادقی شەرەفکەندی ٢١ی بەفرانباری ساڵی ١٣١٦ی هەتاوی (١١ی ژانوییەی١٩٣٨ی زایینی) لە بنەماڵەیەکی نیشتمانپەروەردا لە گوندی تەرەغەی بۆکان لە دایک بوو. لە تەمەنی منداڵی دا باوکی لەدەستداو سەرپەرستی‌یەکەی، کەوتە سەرشانی براگەورەکەی، شاعیرو نیشتمانپەروەری گەورەی کوردستان خوالێخۆشبوو مامۆستا «هەژار»ی نەمر. سەردەمی منداڵیی محەممەد سادق، هاوکات بوو لەگەڵ پەرەئەستاندنی خەباتی رزگاریخوازانەی خەڵکی کوردستانی ئێران‌و دامەزراندنی کۆماری کوردستان. رێنۆینی‌و ئاموژگاریەکانی برا زاناو خەباتگێڕەکەی‌و زۆر دیمەن لە قۆناخی میژوویی ئەوکات لەبیرو زەینی‌دا نەخشی بەست.

پۆلی یەک‌و دووی سەرەتایی لە بوکان‌و پاشان کە بنەماڵەکەی لە مەهاباد گیرساوە، خویندنی سەرەتایی‌و ناوەندی لەو شارەو ساڵی ئاخیری دەبیرستانی لە تەورێز تەواو کردو ساڵی ١٣٣٨ی هەتاوی (١٩٥٩ی زایینی) لە «دانشسرای عالی»ی تاران لیسانسی شیمیی وەرگرت.

شایانی سەرنجە کە لە هەموو پلەکانی خویندندا یان خاوەنی پلەی یەکەم یان یەکێک لە باشترین قوتابیان‌و خوێندکاران بوو. هەر لەو ساڵەدا بوو بە مامۆستای دەرسی شیمی‌و هەتا ساڵی ١٣٤٤ی هەتاوی (١٩٦٥ی زایینی) لە شارەکانی ورمێ‌و مەهاباد بە ئەرکی مامۆستایەتی‌یەوە خەریک بوو. لەوماوەیەدا وەک مامۆستایەکی شارەزا ناوی دەرکردو بۆ پێگەیاندنی قوتابیانی کوردستان زەحمەتێکی زۆرو بەرچاوی کێشا بە جۆرێک کە ئەو قوتابی‌یانە کە ئەو دەرسی پێدەگوتن‌و لە زانستگاکان قبووڵ دەبوون، ساڵ بە ساڵ زیاتر دەبوون. سەرەنجام «ساواک»، دەزگای جاسوسیی رێژیمی حەمە رەزا شا ئەو خزمەتەی لە کوردستان پێ رەوا نەدی‌و لە گەڵ ژمارەیەک ماموستای دیکەی هابیرو هاوکاری بۆ شارەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

«اراک»و «کرج»و چەند شـــاری دیکەی دوور خســـتنەوە. محەممەد سادق شـــەرەفکەندی ساڵی ١٣٤٩ی هەتاوی (١٩٧٠ی زایینی) بۆ زانســـتگای«تربیت معلم» نەقڵ کراو وەک ئاسیستانی بەشی شیمی کاری پێ ئەسپێردرا. پاش نیشاندانی لێوەشاوەییەکی تەواو لەو ئەرکەدا، ساڵی ١٣٥١ی هەتاوی (١٩٧٢ی زایینی) بە کەڵک وەرگرتن لە بورسی وەزارەتی علووم چوو بۆ فەرانسەو پاش چوار ساڵ مانەوە لەو وڵاتە توانی دوکتورای شیمیی ئانالیز (شیمی تجزیە) لە زانستگای ژمارە ٦ی پاریس وەربگرێ. دوکتور سادق شەرفکەندی ساڵـی ١٣٥٥ی هەتاوی (١٩٧٦ی زایینی) گەڕایەوە تاران‌و وەک «استادیار»ی شیمی لە زانستگای «تربیت معلم» درێژەی بە کاری مامۆستایەتی دا کە لە بەجێهێنانی ئەو ئەرکەشـــدا بە تەواوی ســـەرکەوتوو بوو. هەربۆیە بوو بە خۆشەویســـتی مامۆستایان‌و خوێندکارانی ئەو زانستگایەو وەک مامۆســـتایەکی دڵسوزو لە هەمان کاتیشدا خەباتگێڕ ناوی دەرکرد. دوکتور محەممەد سادق شەرەفکەندی ساڵی ١٣٥٢ی هەتاوی (١٩٧٣ی زایینی) کاتێک لە پاریس دەورەی دوکتورای دەدیت، لە ڕێگای مامۆســـتای مەزن دوکتور «عبدالرحمان قاسملو»ی ڕێبەرمانەوە لەگەڵ بەرنامەو پێرەوی نێوخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ئاشنا بووو داوای ئەندامەتیی حیزبی دێموکراتی کوردســـتانی ئێرانی کرد. پاش گەڕانەوەی بۆ ئێران بوو بە رابیتی نێوان دوکتور قاســـملووو ئەندامانی کۆنی ڕێبەرایەتیی حیزب‌و لەو پێوەندییەدا زەحمەتێکی زۆری کێشـــاو زۆر جاریش گیانی خۆی خستە مەترسییەوە. دوای رووخانی ڕژیمی پاشایەتی‌و دەســـتپێکردنەوەی تێکۆشانی ئاشکرای حیزبی دێموکرات، ساڵی ١٣٥٨ی هەتاوی (١٩٧٩ی زایینی) بوو بە موشـــاویری کومیتەی ناوەندی‌و ڕەشـــەمەی ساڵی ١٣٥٨ (فیوریەی١٩٨٠ی زایینی) لە کۆنگرەی چوارەمی حیزبدا بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی هەڵبژێردراو بەرپرســـایەتیی کومیتەی حیزب لە تارانی پێ ئەسپێردرا کە ئەو بەرپرسایەتییەشی بە لێوەشاوەیی‌و کارزانییەوە بە ئەنجام گەیاند. سەرەتای هاوینی ساڵـی ١٣٥٩ی هەتـــاوی (١٩٨٠ی زایینی) لە لایەن ڕێبەرایەتیی حیزبەوە بۆ کاری تەواووەخت بانگ کرایەوە کوردســـتان‌و هەموو توانای خۆی لە خزمەت حیزب نا. لە پلینومی کومیتەی ناوەندی لە هاوینی ساڵـی ١٣٥٩ی هەتاوی (١٩٨٠ی زایینی)دا بە ئەندامی دەفتەر سیاسی هەڵبژێردرا. لە کۆنگرەکانی پێنجەم، شەشەم، حەوتەم، هەشتەم‌و نۆهەمی حیزبدا هەموو جارێ بە ئەندامی کومیتەی ناوەندی‌و لە کومیتەی ناوەندییشـــدا هەموو جارێ بە ئەندامی دەفتەری سیاســـی هەڵبژێردراوەتەوە.

دوکتور ســـادق شـــەرفکەندی ماوەی بوونی لە ڕێبەرایەتیی حیزبدا زۆرتر بەرپرســـایەتیی بەشی تەبلیغات (رادیوو چاپەمەنی)ی لە سەرشان بووو لە ساڵی ١٣٦٥وە هەتا کاتی شەهید بوونی مامۆستای گەورەمان دوکتور «قاسملوو»ی

د. سادق شەرەفکەندی
لەگەڵ پۆلێک لە پیشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بناری قەندیل ١٣٧٠

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

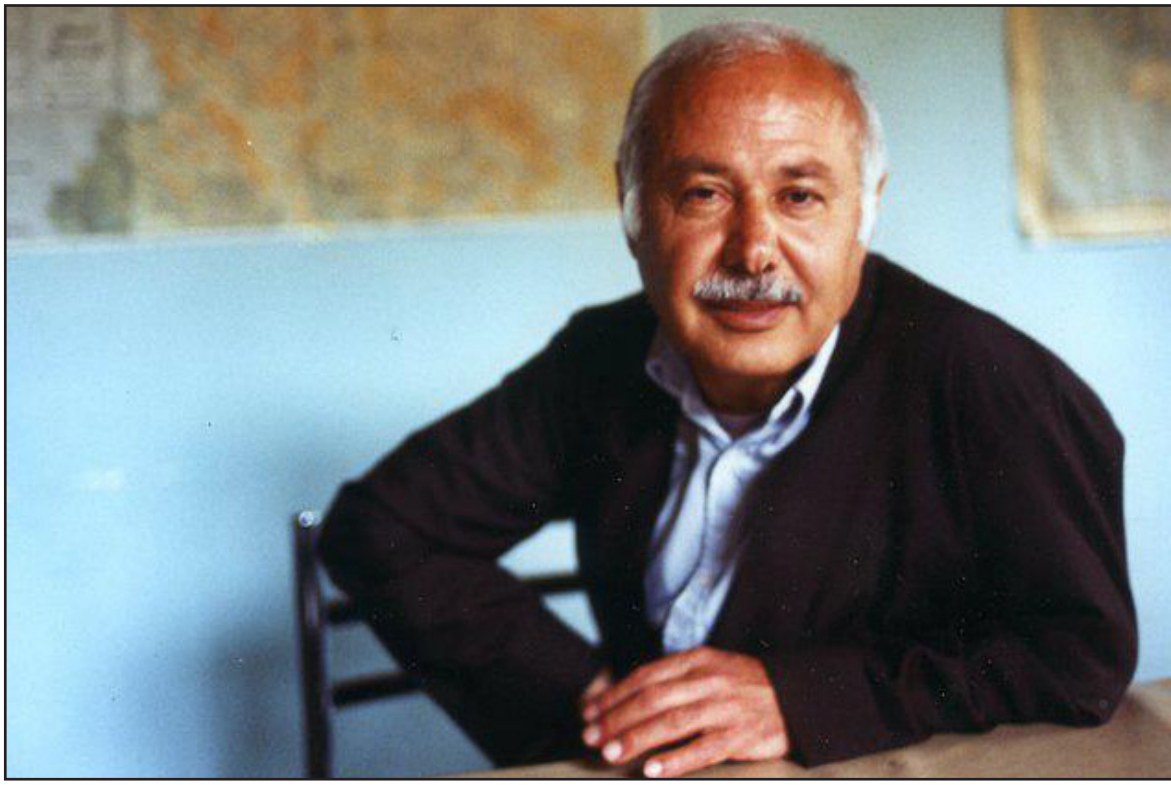

د. سادق شەرەفکەندی
لەژووری کاری خۆی لە
بناری قەندیل ١٣٧٠

نەمر ئەرکی جێگری سـکرتێری گشتیی حیزبی بە ئەسـتووە بوو. دوکتور سادق شەرفکەندی لە یەکەم پلینومی دوای شەهید بوونی دوکتور قاسملوودا بە تێکڕای دەنگی ئەندامانی کومیتەی ناوەندی بە سکرتێری گشتیی حیزب هەڵبژێردراو لە کۆنگرەی نۆهەمی حیزبیشەوە تا کاتی شەهیدبوونی (٢٦ی خەرمانانی ئەمساڵ (١٣٧١) ریکەوتی١٧ی سیپتامبری **١٩٩٢**) ئەرک و بەرپرسـایەتیی قورسی «سکرتێری گشـتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران»ی بەرێوەدەبرد. خەباتگێڕی مەزنی گەلەکەمان دوکتور سـادق شەرفکەندی لە ماوەی ئەو دوازدە سـاڵەی دوایی‌دا رۆڵێکی بنەڕەتی لە رێبەرایەتیی حیزب و جووڵانەوەی گەلەکەماندا هەبوو. یەکێک لە بەوەجترین و شارەزاترین رێبەرانی نێو ریزەکانی بزووتنەوەی میللی ـ دێموکراتیکی گەلەکەمان بووو بە هەق دەبێ بڵێین کە قوتابی‌یەکی لێوەشاوەو یارێکی وەفاداری دوکتور قاسملووی نەمر بووو پاش دوکتور قاسملوویش بوو بە مامۆستای ئیدامەکاری و درێژەدان بە رێبازو رێگای دوکتور قاسملووو بە لێهاتووی و لێوەشـاوەیی خۆی نەیهێشت بێ قاسملوویش بەم جۆرە کە ئاواتی دوژمنانی بزووتنەوە بوو بە حیزبەوە دیار بێ. دوکتور سادق هەر لەو کاتەوە کە هاتە نێو رێبەرایەتیی حیزب یەکێک لە دارێژەرانی کاریگەری سیاسەت و هەڵوێستەکانی حیزب بوو، لەسـەر پاراستنی ئوسوول و پرنسیپەکانی حیزب شـێلگیرو پێداگر بوو، ئەفرادی دوو دڵ و رارای دەدانە بەر هێرش و رێگای پێ نەدەدان شـوێنی خراپ لەسەر رەوتی بزووتنەوەو کاروباری حیزبی دابنێن. ئەو کادرو پێشمەرگەکانی حیزبی خۆش دەویسـتن بەڵام ئەو خۆشەویستی‌یە هەرگیز شوێنی لەسەر هەڵسـەنگاندنی واقیعبینانەی کادرو پێشمەرگەکان و کاروباری ئەوان دانەدەنا. دڵپاکی و بێ‌غەرەزیی کاک دوکتور سەعید بۆ هەموو هاوڕێیانی حیزبی بە تەواوی دەرکەوتبوو هەر بۆیەش ئامۆژگاریەکانی وەردەگیران. نەخشی گرینگی تەشکیلاتی لە حیزب و بزووتنەوەدا زۆر بە باشی هەست پێ‌کردبوو، بەڵام هەرگیز تەشـکیلاتی بەجێ خەلک دانەدەناو لە دەمارگرژی و سکتاریسـتی بەدوور بوو، چونکە ئەو تەشـکیلاتی حیزب و خودی حیزبیشی بۆ رێبەرایەتی‌کردنی خەباتی گەل دەویستن. تێکوشەر دوکتور سادق ئینسانێکی شوجاع، بەورە، بەئەخلاق، راستگۆو دروستکارو بەراستی سادق بوو. لە هەق و عەدالەت پشتیوانی دەکردو لە هەموو ئەو تایبەتمەندی‌یانە لە سیاسەت و کردەوەدا کەڵ□کی وەردەگرت. ئینسانێکی پڕکار بووو ماندوویی نەدەناسی، هەموو کات و وەختی خۆی بۆ جێبەجێ‌کردنی ئەرکە حیزبی‌یەکان تەرخان کردبوو، شۆڕشـگێڕێکی بە تەواو ماناو دێموکرتێکی واقیعی بوو، کە لە هەر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کارو کردەوەو هەڵوێســتێکی‌دا ئەو تایبەتمەندی‌یانەی خۆیان دەنواند. بڕوایەکی قووڵی بە دێموکراسی‌و مافی گەلانی ئێران هەبوو، هەر بۆیە لە ڕوانگەی ئەوەوە پێوانەی هەر حەرەکەتێکی خەباتگێڕانە لە ئێران‌و کوردستاندا بریتی بوو لە تێکۆشــان بۆ سەقامگیرکردنی ئازادی‌و دێموکراسی‌و مافە ڕەواکانی گەلی کوردو گەلانی ئێران. سیاسەت‌و تاکتیک بۆ دوکتور ســادق زاراوەو دەستەواژەی خەیاڵــی‌و زەینی نەبوون، لە ڕوانگەی ئەوەوە سیاسەت کردەوەی خەباتگێڕانە بوو، هەر بۆیەش بەهەق‌و کردەوە ببوو بە ئاوێنەی تایبەتمەندی‌یە مەزنەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران. دوکتور ســادق شــەرەفکەندی ئینســانێکی خاکی‌و خەڵکی‌و بە«تواچع» بوو، هەر ئەوەندە کە لە ڕاست دۆستان و هاوڕێیانی دا ڕووخۆش‌و بەگوزەشــت بوو، لە ڕاســت دوژمنان‌و نەیارانی حیزب‌و گەلدا توند و بێ‌لێبــوردن بوو، قورس‌و قایم لە بەرامبەریاندا ڕادەوەســتاو زەڕەیەک «نرمش»و هەنگاوێک گەڕانەوەی بۆ نەبوو. ئەو خەڵکی کوردســتانی بە ڕەگ‌و پێســتی‌یەوە خۆش دەویســت، هەر بۆیەش گیان‌و ژیانی بۆ خزمەت بەوان تەرخان کردبوو. ئەو لەو سیاسەتمەدارانە نەبوو کە خەڵکیان وەک ئامرازی بردنەپێشــی مەبەســتەکانی خۆیان دەوێ، ئەو بۆ خۆی پێشــڕەوی خەباتی خەڵکی کوردســتان بووو جگە لە قازانج‌و بەرژەوندی‌یەکانی گەل هیچ قازانج‌و بەرژەوندی‌یەکی تایبەتی‌و شەخســی بەلاوە گرینگ نەبوو. ئەو بۆ کادرو پێشــمەرگەکانی حیزب تەنیا هەر ســکرتێری گشتی نەبوو، ئەو دۆست‌و هاواڵی هاوڕێیان بووو بە ڕادەیەک لەگەڵیان تێکەڵاوو لێ‌یان نیزیک بوو کە هەر هاوڕێیەک بە ڕاشکاوی دەیتوانی پریسکەی دڵی خۆی لە لای هەڵڕێژێ‌و لە ڕێنوێنی‌یە بە کەڵکەکانی کەڵک وەبگرێ. کاک دوکتور ســادق بڕوایەکی قووڵــی بە هاوکاریی گەلان‌و هەموو ئازادیخوازانی ئێران هەبوو، لەو بڕوایەدا بوو کە ڕووخاندنی ڕێژیمی ئاخوندی بەبێ نیزیکی‌و هاوکاری‌و هاوپێوەندی هێزە نیشتمانپەروەرو خەباتگێڕەکانی ئێران، کارێکی مومکین یان لانی کەم هاسان نیە، هەر بۆیە لە هەر دەرفەتێک بۆ ئەو مەبەستە کەڵکی وەردەگرت‌و بە کردەوە هەوڵی بۆ دەداو سەرنجام لەو ڕێ‌یەدا گیانی بەختی ئازادیی ئێران‌و خودموختاری کوردستان کرد. یادو ناوی شەرەفکەندیی مەزن هەمیشە بە نەمری دەمێنێتەوەو خەبات‌و تێکوشانی پڕشنگداری لە پێناو ئامانجە پیرۆزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران‌و گەلی کوردو خەڵکی ئێرانداو تایبەتمەندییە شۆڕشگێڕانەکانی دوای نەمانیشی ڕێنوێن‌و ئیلهامدەری تێکۆشەرانی وڵاتەکەمان دەبێ.

وەرگیراو لە کوردستان ـ ژمارە ۱۹۰، ڕەزبەری ۱۳۷۱ (ئۆکتۆبری ۱۹۹۲)

گلکۆی شەهید
د. سادق شەرەفکەندی
لە گۆرستانی پێرلاشێز
پاریس ـ ئەوروپا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. ســادق شەرەفکەندی: بە هەموو هەســتمەوە داوا لە لاوانی خوێنگەرمو روناکبیری کوردستان دەکەم کە بێننە مەیدانی خەبات و جێگای بەتاڵی دوکتور قاسملوو پڕ بکەنەوە.

د. سادق شەرەفکەندی: لە نێو ئازادیەیە دیموکراتیەکان واتە ئەو ماڤانەی لە رژیمێکی دێموکراتیدا بۆ خەلک ناسراون گرینگتر لە هەموویان ئازادی بەیانە.

د. سادق شەرەفکەندی: رژیمی ئاخوندی، رژیمی درۆو ڕیا، ئەم ڕۆژانە هەر لەو کاتەدا فرمێســکی حەرام بۆ کوردەکانی عێراقی هەلدەرێژێ، بۆ خۆی لە کوردستانی ئێراندا فشار و زەبرو زەنگی فاشیستی بەو پەڕی خۆی گەیاندووە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. ســادق شــەرەفکەندی: ئایا هەموو ئەو هەوڵدانە فاشیستی‌یەو ئەو هەموو زەبرو زەنگە رژیم بۆ کوێ و بە چ دەگەیەنێ؟ وەلامی ئم پرسیارە بۆ هەر کەسێک کە کەمێک روون‌بینیی سیاســی هەبێ‌و ئاگاداری‌یەکی رەوتی مێژووو قانوونە بێ ئەم لاو ئەولاکانی گەشــەکردنی کۆمەڵی ئینســانی پەیدا کردبێ، زۆر روونە. فشــارو زەبرزەنگ‌و کوشتارو سەرکوت‌و جنایەت، هەر چەند بۆ ماوەیەکی کاتی مومکینە وەک هەورێکی رەش پێشــی رۆژی رووناک بگرێ‌و ســەردەمێک کورت بەرگری لە بەرەوپێش چوونی چەرخی زەمان بکات، بەلام هیچ هێزێک نەک هەر ناتوانێ ڕەوڕەوەی مێژوو بۆ پاشەوە بکشێنێتەوە، بەلکوو ناتوانێ تەنانەت بۆ ماوەیەکی درێژیش پێشی گەران و بەرەوپێش چوونی بگرێ.

د. سادق شەرەفکەندی: گەلی قارەمان‌و شۆرشگێری کورد سەلماندوویەتی کە لە ژێر هیچ فشــارێکدا سەر بۆ داگیرکەر نەوی ناکاو لە هەر ئاگرێکدا بسووتێ لە خۆلەمێشەکەی سەر لە نوێ ئاگری شۆرش‌و راپەرین بە گڕترو گەرمتر لە پێشوو بەرز دەکاتەوە.

> د. سادق شەرەفکەندی: ئێمە سیاسەتی خۆمان بۆ خۆمان دیاری دەکەین ، چۆنکەحیزبێکی سەربەخۆین. چ چووک بین‌و چ گەورە ، چ بێ‌هێز بین‌و چ بەهێز ، سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان ناگۆرین.

د. ســادق شــەرەفکەندی: لە وڵاتێکی وەک ئێراندا «شا» نەک هەر ناتوانێ بە شایەتی کردنی بێ حکوومەت قەناعەت بکات، بەلکوو قەت ناتوانێت دێموکرات بێ‌و لە ســەرەڕۆیی‌و دیکتاتۆری دوور بکەوێتەوە. لە ولاتێکی وەک ئێراندا ئەوە ســەرۆک‌کۆمار یانی هەلبژاردەی خەلک هەموو دەبنە دیکتاتۆر، چ بگا بە شا کە خۆی بە سێبەری خودا دەزانێ!

د. ســادق شــەرەفکەندی: لە دنیای پر پێچ‌و خەمی ئەورۆدا ئەو شــتە ســەرەکی‌یە کە دەتوانێ دەستەبەری سەربەخۆیی راستەقینەی سیاسی لە ولاتی ئێراندا بێ «دێموکراسی»یەو، «بەستراوەیی» ئاکامی بێ ئەم‌لاوئەولای دیکتاتۆری و سەرەڕۆیە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. سادق شەرەفکەندی: کردەوەی ڕەسەنی شۆڕشگێڕانە ڕەنگە لە وەختی خۆیاندا بەو جۆرەی پێویستە و دەبێ، خۆیان نەنوێنن‌و تێکۆشەرانی ڕاستەقینەی ڕێگای دادپەروەریی کۆمەلایەتی‌و حەقیقەتی ئینسانی لە جەنگەی تێکۆشانی خۆیاندا ڕەنگە سەرینج نەدەنە ئەوە کە چ ڕێگایەکی سەخت و دووریان بڕیوە، هەنگاوی چەند گرینگ‌و کارسازیان هەڵیناوەتەوەو چ ڕێگایەکی پڕ لەندو کلۆیان بۆ پێدارۆیشتنی بەرەکانی دوای خۆیان تەخت کردووە.

د. سادق شەرەفکەندی: سەپاندنی دلخوازترین شتی دنیا بە کردەوە دەبێتە هۆی دروست بوونی دژکردەوە بەرانبەر بە خۆی.

د. سادق شەرەفکەندی: پێویستیی ڕۆژگار دەڵێ دوارۆژێکی کەمو زۆر سەقامگیر لە ئەفغانستان‌دا تەنیا وەختێک ئیمکانی دەبێ کە حکوومەتێکی دێموکراتی‌و نامەزهەبی، بەلام گەلی بە پشتیوانیی فەرهەنگ‌و ڕێوشوێنەکانی «ئەفغان»و و بە پاراستنی ماڤە نەتەوایەتی‌یەکانی گەلانی ئەو وڵاتە لەوێ دابمەزرێ. بەلام هەموو شتێک نیشان دەدا کە تا گەیشتن بەو قۆناخە، جارێ ڕێگایەکی درێژ و پر کەندو لەند لە پێش دایە!

> د. سادق شەرەفکەندی:
> ئەزموونی گەلانی جیهان ئەمڕۆ بە ڕوونی نیشان دەدا کە ئەو دەرمانە سیحراویەی ئەمڕۆ دەتوانێ چارەسەری هەموو نەخۆشی‌یەکانی ژیانی سیاسی و کۆمەلایەتی بکا ، «دێموکراسی» یە.

د. سادق شەرەفکەندی: ئێمە تێکۆشەرانی حیزبی دێموکرات حیزبی شەهیدان، ئەم ئەرکە گرانە کە کەوتۆتە سەر شانمان زۆر باش هەست پێ دەکەین‌و زۆر بە ئاگاهی‌یەوە بریاری یەکجاریمان داوە کە هەموو هێز و توانای خۆمان تەرخانی پێوانی ڕێگای دوکتور قاسملوو، یانی ڕێگای خەباتی کۆلنەدەرانە لە پێناوی ئازادی‌و دێموکراسی‌و ماڤە ئینسانیەکاندا بکەین تا لەم ڕێگایەدا- کە ڕێگای سووری شەهیدانە- یان سەر بکەوین، یان بە شانازیەوە وەک شەهیدە ئازیزەکانمان سەر دابنێین.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

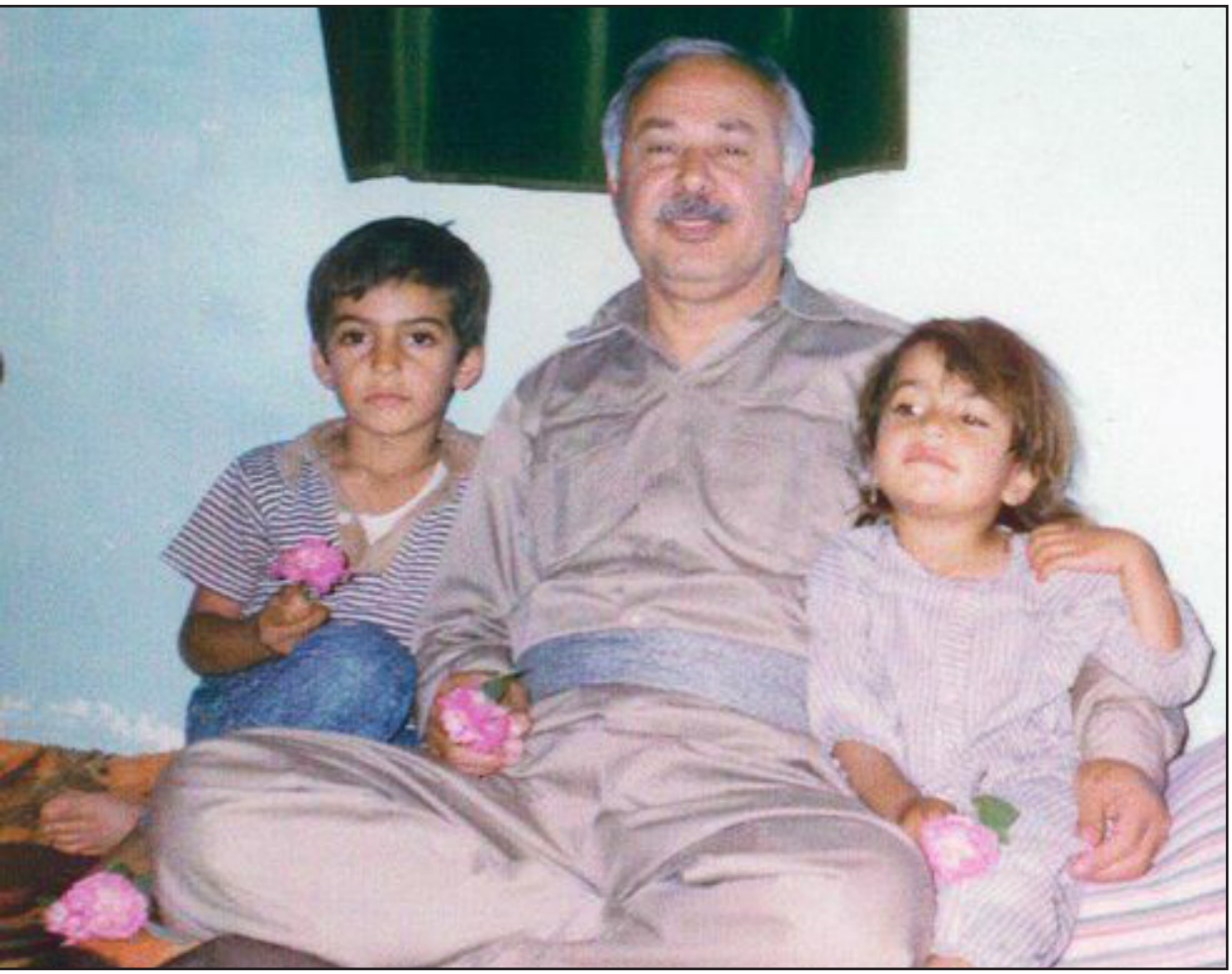

وێنە: ساڵی ١٣٧١ بناری قەندیل - بنکەکانی هێزی پێشەوا
گزینگ باڵەکی - شەهید د. سادق شەرەفکەندی - ئاگری باڵەکی

د. سادق شەرەفکەندی: دوکتور قاسملوو دەیهەویست خەلکی کوردستانی ئێران بە وەرگرتنی خودموختاری لە پێش هەموو شتێکدا هەست بە شەخسییەتی ئینسانیی خۆیان بکەن.

د. سادق شەرەفکەندی: ئێمە گەلێکی مەزلوومینو زۆرمان زۆڵم لێ دەکرێ. زۆرداران بە کوشتنی دوکتور قاسملوو دەیانەوێ بە ئێمە بلێن کە تەنیا کاتێک ماڤی نەفەس‌کێشانمان هەیە کە ژێردەستو ژێرچەپۆکیان بین.

د. سادق شەرەفکەندی: لە مێژە گوتوویانە کە قەبووڵی زۆڵم لە خودی زۆڵم خرابترە. ئەگەر بمانەوێ هەموو دەرسەکانی دوکتور قاسملووی نەمر لە یەک دەرس‌دا کورت بکەینەوە ئەم دەرسە ئەوەیە کە سەرنجی ئێمەی بۆ لای هێزی خۆمان راکێشاو تێی‌گەیاندینکە ئەگەر دلنیاییمان بە خۆمان بێو، پشتی یەکتر بگرین خاوەنی چ توانایەکی گەورەین کە پەیکەری زۆرداران وەلەرزین دەخا و تووشی پەلەقاژەی مەرگیان دەکا!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. سادق شەرەفکەندی:
با دایکانی کوردستان رۆڵەکانیان لە باوەشی گەرمو پڕ لە خۆشەویستی خۆیاندا بە هەستی گەرمی نیشتمانپەروەری و ئازادیخوازی پەروەردە بکەن و چیرۆکی ژیانی دوکتور قاسملووو شەهیدانی ڕێگای رزگاریان بە گوێدا بخوێنن.
با باوکانی کوردستان دەرسی ئازایەتی و خەباتگێڕی فێری منداڵەکانیان بکەن و تێیان بگەیەنن کە چەندە خۆشە جێگای هیواو هۆمیدی کۆمەلەکەیان و گەلەکەیان بن.
با لاوانی کورد-کوڕ و کچ- باش بزانن کە ژیان لە ئەسیری و ژێردەستیداو، بە سەر شۆری و شەرمەزاریەوە چەندە بێ قەدرو قیمەتەو لە بەرامبەردا هەلمژینی هەوای پاک و بێگەردی سەربەرزی و ئازادی چەندە خۆش و دلرفێن.
دەبا رۆڵە نەبەزەکانی کوردستان ریزەکانی حیزبی دیموکرات بە هاتنی خۆیان جوانتر لە پێشوو بهرازێننەوەو بە هەلگرتنی چەکی شەرەف و سەربەرزی، هێزی پێشمەرگە زۆر لە ئێستا بەهێزترو لە شکان نەهاتووتر بکەن.

> د. سادق شەرەفکەندی: ئاشکرایە کە گەلی کورد وەجاخ کوێر نیەو خاوەنی دەیان و سەدان قاسملوو بووەو هەیە. تایبەتمەندی قاسملوو ئەوە بوو لێوەشاوەیی و زانایی خۆی لە خزمەت رزگاری و ئازادیی گەلەکەی دانابوو.

د. سادق شەرەفکەندی: بە هەموو هەستمەوە داوا لە لاوانی خوێنگەرمو روناکبیری کوردستان دەکەم کە بێننە مەیدانی خەبات و جێگای بەتاڵی قاسملوو پڕ بکەنەوە.

د. سادق شەرەفکەندی: هەتا سایەی دیکتاتۆری و کۆنەپەرستی بمێنێ ژیانێکی ئاسایی بێدەنگ و بێدەردیسەر بۆ کەس مومکین نیە.
د. سادق شەرەفکەندی: دوکتور قاسملوو لە سەرانسەری ژیانیدا وەک مەلێکی لە هێلانە دەرکراو دڵی بۆ نیشتیمانە خۆشەویستەکەی و تێیدا حەسانەوە لێی دەدا.

د. سادق شەرەفکەندی: حیزبی دێموکرات حیزبی شەهیدانە، نەک بە قسە، بەلکوو بە کردەوە نیشانی داوە کە قۆربانیدان نەک هەر لە درێژەدانی خەبات ساردی ناکاتەوە، بەلکوو لێبڕاوترو شێلگیرتریشی دەکا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وێنە: ساڵی ١٣٧٠ پاریس، فەرانسە
د. شەرەفکەندی لەسەر گۆری شەهید د. قاسملوو

د. سادق شەرەفکەندی: حیزبی دیموکراتی کوردستان ئێستا ئیدی دارێکی قەد ئەستوورە کە ڕەگو ریشەی لە قوولایی خاکدا داکوتاوەو لکوپۆیی بۆ هەموو لایەک هاویشتووە، بۆیە بە هەلکردنی رەشەبا تێک ناشکێو بڕینی هەر لکێکی هەر چەندیش گەورەو پڕ بێ، لە هەڵدان و بەر گرتنی ناخا.

د. سادق شەرەفکەندی: لە کۆمەلێکدا کە وەلی فەقیە دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکو بە سەر چارەنووسی خەلکدا هەیە، نا هیچ کەس لە خەلکو نە هیچ نوێنەرێک لە لایەن خەلکەوە چووکترین ئەسەریان لە قەبوول یان رەتکردنەوەی قانووندا نی‌یە.

د. سادق شەرەفکەندی: لە کۆمەلێکدا کە تەنانەت بۆ نەزەردان لە سەر سپی بوونی بەفر و رەش بوونی ڕەژییش فتوای وەلیی فەقی پێویستە، لە ولاتێکدا کە بە نەزەری جەنابی خۆمەینی «اقتصاد» رۆژێک بۆ حەیوانات دەبێو رۆژێکی دیکە هەر بە قسەی ئەو جەنابە، دەبێتە یەکێک لە مەسائیلی زۆر گرینگو هەموو کەس بە بێ چووکترین گومانو راوستان ناچارە بۆ هەردووی ئەو فەرمایشانە بەلێ، بلێ، چۆنکە نەزەری وەلیی فەقییە «واجب الاطاعە« یە! ئایا لە ولاتێکی ئاوادا دوان لە هەلبژاردنو دامەزراندنی مەجلیسی شووراو پەسەند کردنو نەکردنی قانوون چ مانایکی هەیە؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. ســادق شەرەفکەندی: گەلی کورد وەک گەلێکی گەورەی ستەم لێکراوی دنیاو هەروەها وەک بەشــێک لە جیهانی سێهەم، بە هۆی لاواز بوونی فەرهەنگەکەیو ناشارەزایی سیاسی و کۆمەلایەتی بە داییم لە گەل دووبەرەکیو ناکۆکیی نێوخۆ دەستەویەخە بووەو ئەو دوو بەرەکیو ناکۆکییە یەکێک لە هۆیەکانی شکســتی گەلی کورد لە خەباتی دوورو درێژو لە مێژینەی بۆ ئازادیو وەدەستهێنانی ماڤی ئینسانیو نەتەوەیی خۆی بووە.

د. ســادق شــەرەفکەندی: لە نێو ئازادییە دیموکراتییەکان واتە ئەو ماڤانەی لە رژیمێکی دێموکراتیدا بۆ خەلک ناسراون گرینگتر لە هەموویان ئازادی بەیانە.

د. ســادق شــەرەفکەندی: بەرگرتنو لابردنی ئازادیی بەیان یەکێک لە تایبەتمەندیەکانی بەرچاوی رێژیمێکی دیکتاتۆرو سەرەرۆیە.

> د. سادق شەرەفکەندی: ئەگەر رێزگرتن لە رۆژی ژن ئێستا لە ولاتانی پێشکەوتووی جیهاندا وەک جێژنێکو رەسمێک چاوی لێ دەکرێ ، بۆ ولاتانی پاشکەوتووی وەک ئێران بە تایبەتی ئێرانی ئاخوندیو بۆ کۆمەلی کوردەواریی خۆمان وەک ئەرکێکی گەورەو بەشێکی گرینگ لە خەباتو تێکۆشان دژی پاشکەوتوویی دەبێ بە حیساب بێ.

د. ســادق شــەرەفکەندی: لە رۆژێکی پیرۆزی وەک ١٧ی رەشەمەدا جێگای خۆیەتی روو لە دایکان و خوشــکانی خۆشەویســتمان بکەینو ئەو راستییەیان بۆ دووپات بکەینەوە کە بۆ بەدەســتهێنانی ئازادی و گەیشتن بە ماڤە رەواکانیان تەنیا رێگایەک کە لە پێشیانە بریتییە لە خەباتو تێکۆشانی بێ وچان بۆ رووخاندنو لە بەین بردنی یەکجارەیی رژیمی ئاخوندی.

د. سادق شەرەفکەندی:رژیمی ئاخوندی بەو نێوەرۆکەی کە هەیەتی ئەگەر لە هەموو بارێکەوە بتوانێ ئالوگۆری بەسەردا بێ، لە باری ماڤی راستەقینەی ژنانەوە چاوەروانیی هیچ هەلویستێکی پێشکەوتووانەو هیچ جۆرە گۆرانێکی لێ ناکرێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

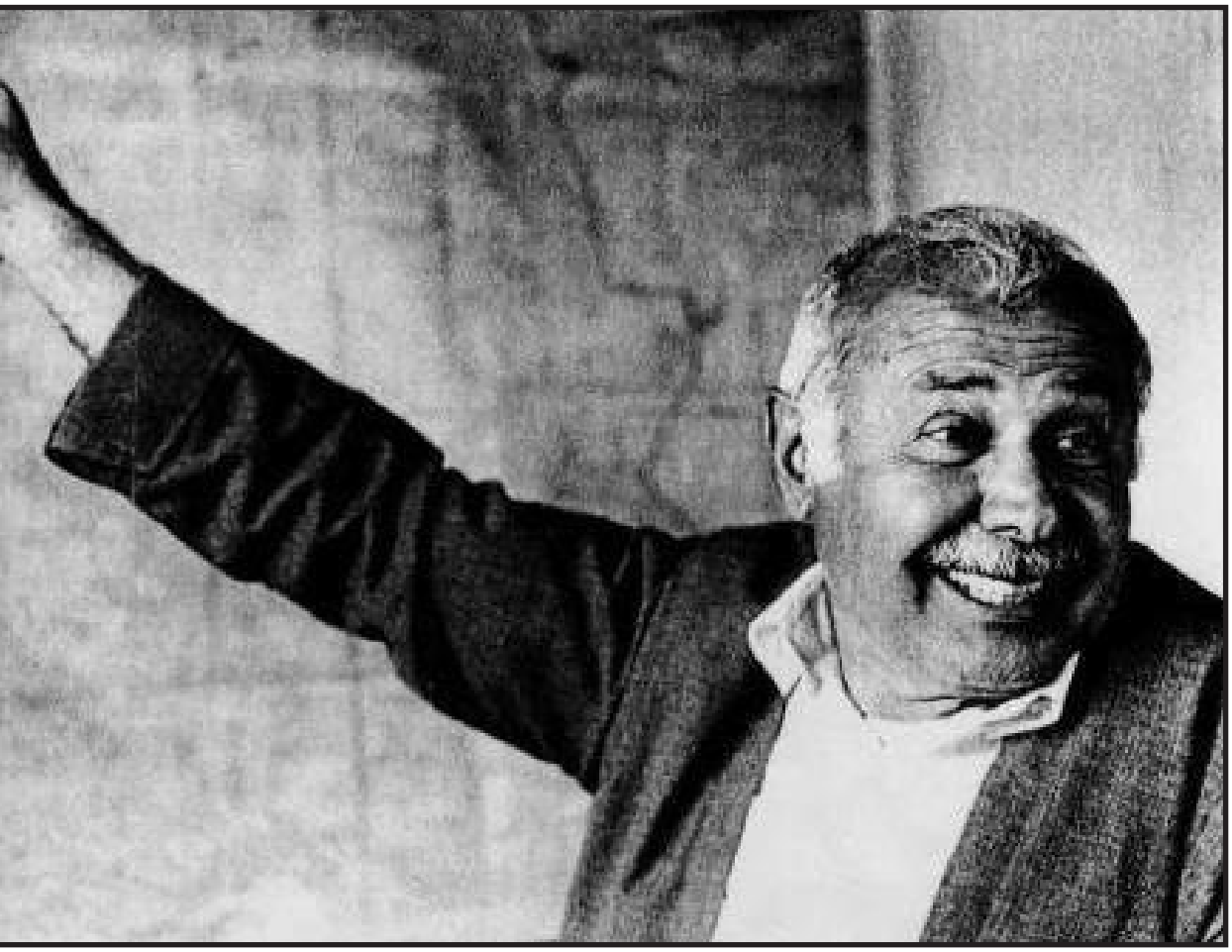

وێنە: فێرگەی سیاسی نیزامی - قەندیل
د. شەرەفکەندی لەکاتی گوتنەوەی دەرسی کلاسی سیاسی دا

د. سادق شەرەفکەندی: خۆشکان‌و دایکانی خۆشەویست‌و زەحمەتکێشی کوردستان جێگای شانازی‌و رێزو ئێحترامێکی تایبەتن. شێرە ژنانی کوردستانن کە رۆلە نەبەزەکانی کوردستان لە داوێنی گەرم‌و پڕ لە ئەوینی خۆیاندا پەروەردە دەکەن، لای‌لایی نیشتمانپەروەری‌و کوردایەتی‌و ئازایەتیان بە گوێ‌دا دەخوێنن‌و بۆ مەیدانی مەردی‌و نەبەردی ڕەوانەیان دەکەن. بێجگە لەوانە لە جەرەیانی شۆرشیش‌دا باوەشی گەرمیان بۆ وەرگرتنی پێشمەرگە خۆشەویستەکان‌و میوانداری لێکردن، نان‌و خواردەمەنی پێ‌گەیاندن، شـــیووکوڵ بۆ کردن‌و ئاگادری پێ‌گەیاندن لە ســـەر وەزعی دوژمن هەمیشـــە ئاوالەیەو بەراستی دەتوانین بڵێین کە قورسایی هەرە زۆری شۆرشە مەزنەکەمان لە سەر شانی ژنانە.

د. سادق شەرەفکەندی: لە بیرمان بێ کە خەباتی ئێمە بۆ گەیشتن بە ئازادی‌و بەختەوەری لایەنی جۆربەجۆری هەیە کە خەباتی چەکداری لە دژی دوژمنی داگیرکەرو چەوسێنەر تەنیا یەکێک لەوانەیەو خەبات بۆ ئازادی ژنانیش کە نیوەی کۆمەلن، یەکێکی دیکە لەو لایەنانەیە کە گرینگی‌یەکەی لە گرینگی خەباتی چەکداری بۆ ئازادیی گەلی کورد کەمتر نیە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

د. سادق شەرەفکەندی: ئێمە لە گەل رژیمی پاشکەوتوویی خۆمەینی، شەرێکی هەمە لایەنە یانی شـــەری فەرهەنگ و «تمدن» و بۆچوونمان ســـەبارەت بە مەقامی ئینسان و ئینسانیەت هەیە.

د. ســـادق شـــەرەفکەندی: لە ولاتێکدا کە هیچ قانوونێک لە گۆڕێدا نیە غەیری مەیلو داخوازیی دەســـەلاتدارانی سەرەڕۆ کە بە زۆر خۆیان بە سەر ولاتدا سەپاندووەو هیچ ڕێگایکی قانوونی و ئاشتیخوازانە بۆ دەربرینی نارەزایەتیو لابردنی زۆلمو زۆر نیە، خەلکی ژێر دەست دەبێ بۆ رزگاریی خۆی چ بکا کە ناوی تێرۆریزمی لە سەر دانەنرێ؟

د. ســـادق شـــەرەفکەندی: تا کاتێک لە دنیادا ماڤو ئازادیەکانی ئینسانی «تابع»ی هەواو هەوەسی زۆرداران بێو قانوون لە لایەن زۆردارانەوە بنوسرێ، نەک هەر تێرۆریزم، بەلکوو زۆر کاری دیکەیش مانایەکی روونو دیاریکراویان نابێت.

> د. سادق شەرەفکەندی:
> ئێمە سیاسەتی خۆمان بۆ خۆمان دیاری دەکەین ، چۆنکە حیزبێکی سەربەخۆین. چ چووک بینو چ گەورە ، چ بێ‌هێز بینو چ بەهێز ، سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان ناگۆرین.

د. ســـادق شەرەفکەندی: ئەگەرچی پێشمەرگە لە خەباتدا نەخشی پێشەنگی لە ئەستۆیەو تا ئێستاش شـــلگیرانەو سەربەرزانە ئەو ئەرکەی بەرێوە بردووەو بەرێوە دەبا، ئەوە بە هیچ جۆر بەو مانایە نیە کە قورسایی باری گرانی خەبات هەر لە ئەستۆی ئەوەو هێزی پێشمەرگە دەبێو دەتوانێ بە تەنیایی پشتی هێزی دوژمن تێک بشکێنێو تەمی خەم لە دڵان بڕەوێنێ. خەبات بۆ رزگاریو ئازادیو تێکۆشان بە دژی دوژمنی سەرەڕۆو کۆنەپەرەست ئەرکی هەموو کەسێکەو گەلی قارمانی ئێمە پێویستە لەو خەباتە پیرۆزەدا بە گشتیو بە تێکرایی بەشداری بکا.

د. ســـادق شـــەرەفکەندی: خەبات شـــێوەو ڕێگای جۆراوجۆری هەیەو هەر کەس بە پێی هەلومەرجو لە پێوەندی لە گەل وەزعو کارەکەیدا دەتوانێ بە شـــێوەیەکی تایبەتی لە خەبات دژی ڕێژیمدا بەشداری بکا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

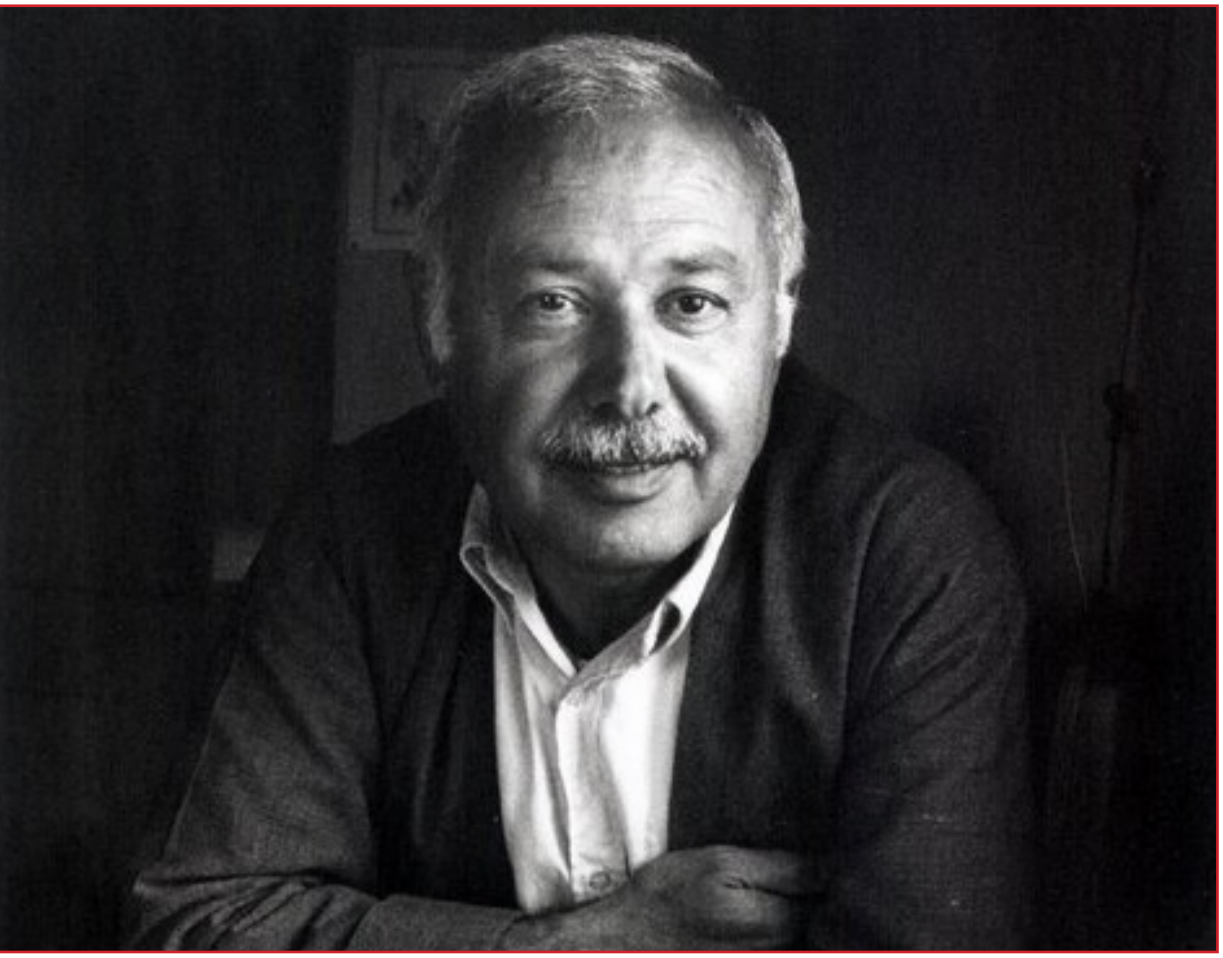

وێنە: سکرتاریای حدک ـ قەندیل
د. شەرەفکەندی لە ژووری کاری خۆیدا

د. سادق شەرەفکەندی: گۆمان لەوەدا نیە کە گەلی قارمانو سەرفیرازی کورد توانای ئەوەی هەیــە کە دۆژمنانی خۆی بە چۆکدا بێنــێ. با توانای هەموومان لێک هالێن، با رووبارەکان تێکەل بنو ببنە شەپۆلی بە هێزی دەریا کە لووتکەی شەقو شڕو سەرلێشێوای دوژمن لە ژێر تەوژمی خۆیدا نۆقم بکا.

د. ســادق شــەرەفکەندی: ئەگەر بمانەوێ لە نێو تایبەتمەندیەکانی جوولانەوەی ئەمرۆی کوردســتاندا یەکێکیان وەک گرنکترینو بەرچاوتریــن تایبەتمەندی هەلبژێرین بێگومان ئەو تایبەتمەندییە «گشتی بوون» یان «گەلی بوون»ی جوولانەوەیە.

د. سادق شەرەفکەندی: جوولانەوەی کوردستان جوولانەوەی تاقمێک یان چینوتوێژێکی تایبەتی بۆ داخوازێکــی تایبەتی نیە. ئەم جوولانەوەیە جوولانەوەیەکە بۆ ئازادی، بۆ رزگاری لە ژێردەســتیو بۆ گەیشتن بە سەرەتایی‌ترین مافی ئینسانیەکان کە ئاواتو ئارەزووی هەموو ئەندامانی کۆمەلی کوردەوارین.

د. ســادق شەرەفکەندی: کاتێک مەســەلەیک هەموو ئەفرادی کۆمەل دەگرێتەوە، هیچ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەس بە هیچ بەهانەیــەک مافی ئەوەی نیە خۆی لێ لابداو ئیدیعا بکا کە لەو مەسەلەیەدا بێ‌لایەنە.

د. ســادق شەرەفکەندی: ئەرکی ئەساسیی هەر تێکۆشەرێکی حیزبی بریتی‌یە لە تێکۆشان بۆ پاراســتن‌و پەرەپێدانی پشتیوانیی خەلک لە حیزب‌و جوولانــەوە. ئەمەش بە ئەنجام ناگاو ســەرکەوتوو نابــێ، مەگەر ئــەوە کە خەلک جوولانەوەکە بە هی خۆی بزانێ.

د. سادق شــەرەفکەندی: لە دێموکراسی‌دا هەر مەســەلەیک هەبــێ دەخرێتە بەر باس‌و نــەزەری هەمــوو ئەندامانی کۆمــەل تا ئەو جێگەی مومکینەو پێویستە نەزەری هەرکەس لە بارەی ئەو مەسەلەیەدا وەردەگیردرێ‌و پاشان بە لەبەرچاوگرتنی هەموو نەزەرە جۆراوجۆرەکان سەرئەنجام بڕیارێک دەدرێ کە زۆربەی دەنگی لــە گەڵ بێ. ئینجا ئەگەر چەند کەســێکیش کەوتنە بەر کەمایەتی‌یــەوەو نەزەرەکەیان لە لایەن زۆربەوە رەد کرابێتەوە، بە پێ ئەســلی ئەساسیی دێموکراسی یانی «تبعیت» کردنی کەمایەتی لە زۆرایەتی «اقلیت» لە «اکثریت»، نەزەری زۆربە قەبووڵ دەکەن‌و بەرێوەی دەبەن. لە نیوەی کارەکەش‌دا بەهانە دەرهێنان مانای نابــێ‌و کارەکە تا تەواو بوون بە پێی رەســم‌و قاعیدەی دیاریکراو بەرێوە دەچێ، یانی بە کورتی بریارەکــە لە رێــگای دێموکراتیانەوە دەدرێ‌و پاشان لە رووی نەزم‌و دیسپلینەوە هەر کەس ئەو بڕیارە بە گوێرەی ئەو ئەرکە تایبەتی‌یەی کە بۆی دیاری کراوە بەرێوە دەبا.

> د. سادق شەرەفکەندی:
> جوولانەوەی کوردستان جوولانەوەی تاقمێک یان چین‌وتوێژێکی تایبەتی بۆ داخوازێکی تایبەتی نیە. ئەم جوولانەوەیە جوولانەوەیەکە بۆ ئازادی ، بۆ رزگاری لە ژێردەستی‌و بۆ گەیشتن بە سەرەتایی‌ترین مافی ئینسانیەکان کە ئاوات‌و ئارەزووی هەموو ئەندامانی کۆمەلی کوردەوارین.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

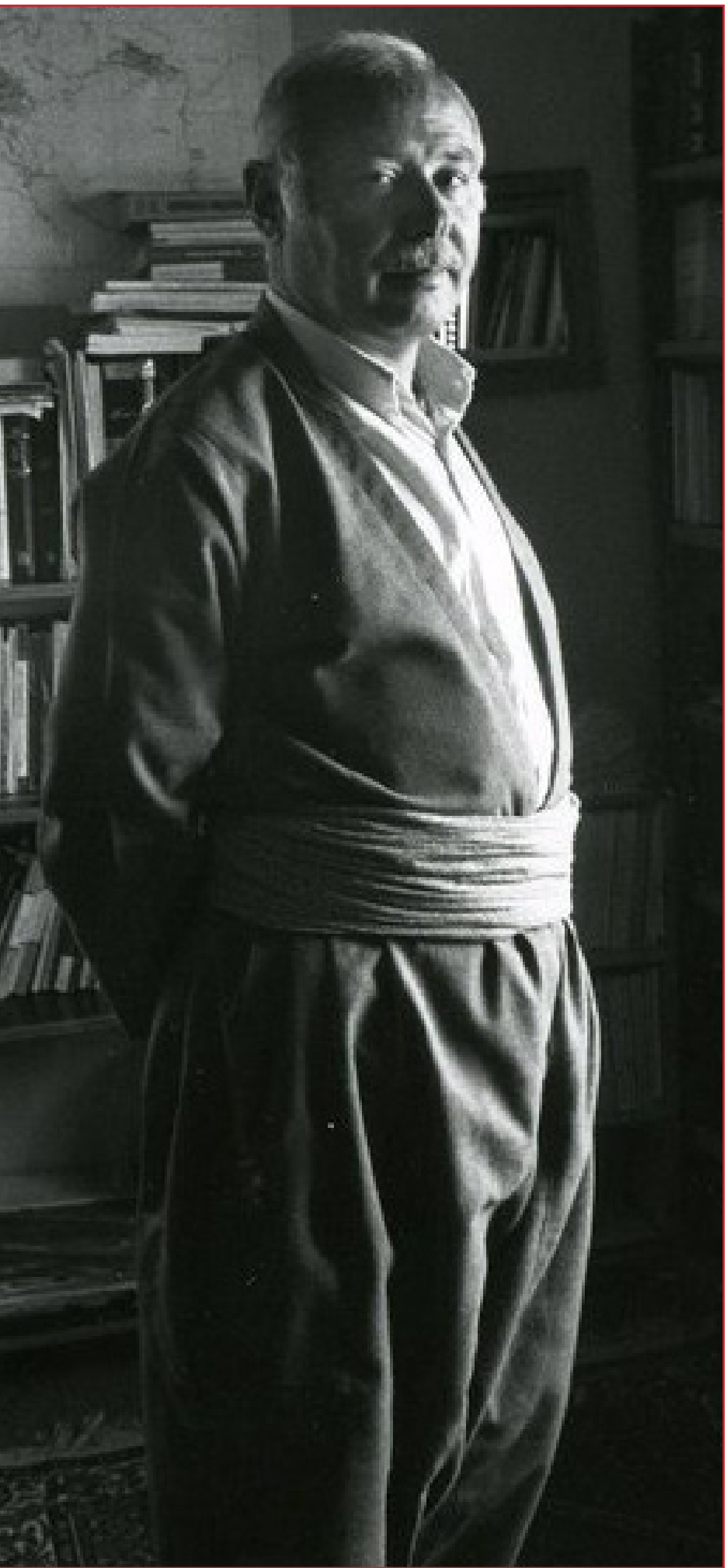

د. سادق شەرەفکەندی: سوسیالیزمو دێموکراسی دوو شتی لێک جیانەکراونو شتێکی زۆر ئاساییە کە ئەگەر بە هەر دەلیلێک لە یەک جیا کرابنەوە، سەرئەنجام یەک بگرنەوە.

د. سادق شەرەفکەندی: مەیدانێکی پانو بەرین بۆ خەبات لە بەردەست دایە، ئەنواعی رێگا بۆ هاتنە نێو ئەو مەیدانەو بەشداری لە خەباتدا لە پێشە، گرینگ ئەوەیە کە هەستی نیشتمانپەروەریو شۆرشگێریمان هەبێو لە گەل خۆمانو گەلە ژێردەستەکەمان پەیمانی خەباتو تێکۆشان بۆ ئازادیو رزگاری ببەستین.ئەگینا چ زۆرە؟ رێگا!

د. سادق شەرەفکەندی: لە دنیای ئەمرۆدا مەزهەب لە جیاتی ئەوەی دانەرو بەرێوەبەری قانوونو یاسای ئابووریو سیاسیو نیزامی بێ، زۆرتر ڕاگری هێندێک «معیار»و ئەرزشی ئەخلاقیو کۆمەلایەتییە کە وەک نموونەیەک یان وەک ئاوێنەیەک لە بەرامبەر ئەفرادی بەشەرو کۆمەڵانی ئینسانیدا رادەگیرێ. بەلام مەساییلی ئەخلاقیو رۆحی بەشێک لە ژیانی ئینسانی ئەمرۆیە نەک هەموو ژیانی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

تێبینی:

بە بۆنەی سێزدەهەمین ساڵوەگەڕی تیرۆری کاك دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان و هاوڕێیانی لە ریستورانی میکۆنووس لە شاری بێرلین پێتەختی وڵاتی ئاڵمان ، رادیۆی ٢٤ ساعەتەی فارسی زمانی «فردا» زنجیرە بەرنامەیەکی بە ناوی «در برلین هنوز قازی هست» لە ١٣ بەشدا بڵاو کردوە.

وەرگێرانی: سمایل شەرەفی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

١ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

«حوکمی دادگای بەرزی بێرلین دژ بە کۆماری ئیسلامیی ئێران»

زیاتر لە ٢٦٠ کەس لە هاووڵاتیانی ئێرانیو تێکۆشەرانی سیاسی لە دەرەوەی وڵات تێرۆر کراونو کوژراون. لەگەڵ ئەوەیدا کە لە تەواوی ئەم تێرۆرانەدا نیزامی کۆماری ئیسلامی ئێران هەمیشە وەک تاوانباری پلە یەک ناسراوە. بەڵام تەنیا پەروەندەی یەک لەوان، واتە تیرۆری ڕێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران (دوکتور سادق شەرەفکەندی سکرتێری گشتیی حیزب، فەتاح عەبدوولی نوێنەری حیزب لە ئورووپا، هومایون ئەردەلانو نوری دێهکوردی هاوکارو دیلمانجی دوکتور شەرەفکەندی) لە ئاڵمانو و لە ریستورانی میکونوس، لە بێرلینو لە شەوی پێنج شەممە ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢، مەحکوومییەتی نیزامی کۆماری ئیسلامی لێکەوتەوە.

سەرەڕای تەواوی هەوڵو تێکۆشانی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی، لقی یەکی لادادگای بەرزی بێرلین دوای دادگاییەک کە نزیک بە ٥ ساڵی خایاندو بە وتەی ڕۆژنامەکانی ئاڵمان یەکێک لە پڕ خەرجترین دادرەسییەکانی مێژووی ئەم وڵاتە بووە، دوای گوێدان بە شایەتیو تاوتوێ کردنی هەزاران لاپەڕە بەڵگە، ڕۆژی پێنجشەممە (١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧) حوکمێکی ٤٠٠ لاپەڕەیی دەرکرد کە تیایدا کۆماری ئیسلامیی ئێران وەک گەڵاڵە داڕێژەرو بەڕێوەبەری تیرۆرەکە مەحکووم کرا. ئەمە لە مێژوودا بۆ یەکەمین جارە کە ژمارەیەک لە ڕێبەرانی وڵاتێک کە هێشتا لەسەر کورسی دەسەڵات پاڵیان داوەتەوە، بە تیرۆرو کوشتن تاوانبار دەکرێنو دادگا بۆ یەک لەوان ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعاتو ئاسایشی کۆماری ئیسلامی حوکمی گرتنو قۆڵبەس کردنی دەرکردو هێندێکی دیکەی وەک ئایەتوڵڵا عەلی خامەنەیی، ڕێبەری نیزامی بە مەبەستی وڵامدانەوە بە هێندێک پرسیار بانگهێشتی دادگا کرا.

لە بەشێک لەم حوکمە مێژوویی‌یەدا هاتووە: دوای تاوتوێ کردنی هەموو بەڵگەو مەدرەکەکان بەم ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری ڕێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران، نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بە هۆی ناکۆکی‌یەکانی نێوخۆی ئوپۆزیسیون بووە، بەڵکو دەقیقا بە سەرنج دان بە بەڵگەکان، ڕێبەری سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستمی دەسەڵاتداریتی‌دا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەیەوە بووەو ڕاوەستاوە.

قازی‌یەکانی دادگا لە بەشێکی دیکەی حوکمەکەدا هێناویانە: تاوانبار نە قوربانیەکانی خۆیانیان ناسیووەو نە پێوەندی‌یەکی شەخسیشیان لەگەڵ ئەواندا هەبوە، بەڵکو ئەم کوشتارە بە هۆی بەستراوەیی تاونبار بە نیزامی سیاسیی ئێرانو مەئموور بوونیان لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتیو ئەمنییەتی‌یەوە بەڕێوەچووە. کازم دارابی، یوسف ئەمین، عەباس ڕاحلو ئەوانی تر وەک مۆرەی حیزبوڵڵایی‌و بەستراوەییان بە نیزامی سیاسیی ئێرانو بە دەستورو فەرمانی بەرزترین کار بەدەستانی کۆماری ئیسلامی ئێران ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە. کە وابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسی‌یەو چونکی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی ئێران لە پشت ئەم تیرۆرەوە بووە، ئەم تیرۆرە تیرۆریزمی دەوڵەتی‌یە.

بەم شێوەیە دادگایی بێرلین، ناسراو بە دادگای میکونوس، دەوڵتی کۆماری ئیسلامی ئێرانی وەک نیزامێکی جینایەتکار ناوزەدکرد کە لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بردنە پێشی ئامانجەکانی خۆی کەڵک وەردەگرێ.

بە بۆنەی پێکهێنانی کۆنگرەی ئەنتێرناسیونال سوسیالیست لە ١٤ تا ١٨ی سێپتامبری ١٩٩٢دا ڕێبەرانی حیزبی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دێموکراتی کوردستانی ئێران لە بێرلین بوون. ئەوان لە دوانیوەڕۆی ڕۆژی پێنجشەممە لە ریستورانی میکۆنووس کە خاوەنەکەی ئێرانی‌یەک بە ناوی تەبیب غەفاری بوو بە مەبەستی چاوپێکەوتن‌و دانیشتن لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئێران کۆبوونەوەو لە کاتی خواردنی شێودا هێرشیان کرایە سەرو لە ٩ کەسی ئامادە لەسەر سفرەی شام، ٤ کەسیان کوژران. خاوەنی ریستورانەکە بریندار بووو ٤ کەسی دیکەش بە سلامەت رزگاریان بوو (پەرویز دەستماڵچی، مێهدی ئیبراهیم زادە، مەسعوود میرراشد، ئەسفەندیار سادق زادە)

مێهدی ئیبراهیم زادە سەبارەت بە شێوەی هەڵکەوتنی ڕێستورانەکە دەڵێ:

ڕیستورانی میکۆنووس لە شەقامی پراگی شاری بێرلین هەڵکەوتووە کە شەقامێکی بۆنبەستە، بەو مانایە کە ماشین ناتوانێ تیایدا تێپەڕێت بەڵام نەفەر دەتوانێ بە پیادە تیایدا هاتوچۆ بکات.»

٢ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

لە ریستورانی میکۆنووس چ قەوما ؟!

کاتژمێر ٥و١٧ دەقیقەی شەو بوو، ڕێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەگەڵ تێکۆشەرانی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە ریستورانی میکۆنووس خەریکی وتووێژ کردن بوون، تێرۆریستەکان وەژوور کەوتن:

پەرویز دەستماڵچی‌لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

خەریک بوو لەگەڵ دوکتور شەرەفکەندی قسەم دەکردو رووم لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، ئاغای میرراشد هاتە نێو قسەکەمان، من ویستم ئاور بدەمەوەو چاو لە میرراشد بکەم تا بزانم چی دەڵێ: دیتم دوو لاقی بەهێز هاتنە لای من‌و لە نێون من‌و ئاغای میرراشد راوەستان. ویستم چاو لە سەروچاوی بکەمو بزانم کێیە، تیربارێک هاتە نزیک دمو چاومو لە مەودای چەند سانتیمتری چاوی مندا بەرەوروی دوکتور شەرەفکەندی دەستی کرد بە تەقە کردن‌و من سی‌دانە قاپۆرە (پووکە) فیشەکم دیت. ئەو کاتەی کە تیبارەکە رووبەروی دوکتور شەرەفکەندی بۆوە ئێستاش لە زەینم دایەو ئەوەیکە موجتەبا ئیبراهیم زادە هاواری کرد «کوڕەکان! تیرۆرە«و هەر دوو دەستی هێنا کە نووری دێهکۆردی‌و ئەوی تر بکێشێتە ژێر مێزەکەو دەنگی ئاغای میرراشد ئێستاش لە گوێمدا دەزرینگێتەوە کە رو بە نوری هاواری کرد: نوری، دوکتور بۆچی واتان لێ هاتووە؟!

مەسعوود میرراشد کە رووی لە دوکتور شەرەفکەندی بوو، بکوژەکەی نەدیبوو، بەڵام دوکتور شەرەفکەندی بکوژەکەی دیبوو: نەفەرێک بە دمو‌چاوی وداپۆشراوەوە کە تیبارێکی بەدەستەوە بووە. دوکتور شەرەفکەندی کە ئەم نەفەرەی بەم شێوەیە دیتبوو، رەنگی پەڕیبوو. میرراشد پێی وابوو دوکتور شەرەفکەندی سەکتە لێی داوە، لە کاتێک دا بە وتەی پەرویز دەستماڵچی، کاتێک دوکتور شەرەفکەندی‌بکوژەکە دەبینێ، مەرگیش بە چاوی خۆی دەبینێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

من کە چاوم بە مەسعوود کەوت لە راستی‌دا هەستم کرد کە تووشی سەرسوڕمان بووە، چون لە راستی‌دا ئەو هاواری لە دوکتور شەرەفکەندی کردبووو رووی کردە موجتەباو لێی پرسی: دوکتور بۆ وای لێ هاتووە؟

ئەم پرسیارە ئەوە دەگەیەنێ کە ناوبراو شتێکی لە دمو‌چاوی دوکتوردا دیوە. هەر لەو کاتەدا کە ئەم پرسیارە لە لایەن مەسعوودەوە کرا، دەنگێک لە پشتی مەسعوودەوە بیسترا، جنێو بوو کە بە شێوەیەک ئێمەی دەگرتەوە، جنێوەکە «مادر قحبەها» بوو... .

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

من کەوتمە حاڵەتێکی سەیرەوە. واتە رووبەرووی من خەریک بوو قەتڵێک بەڕێوە دەچوو، تیرۆر دەکرا. بی ئەوەی کە بە خۆم بزانم لەسەر کورسی‌یەکەم، بە پشت دا کەوتم. هەر کە من کەوتم، دوای یەک دوو، سێ چرکە فەتاحی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

عەبدولیش کەوتە لای من، سێ سانتیمترێک لە من دوور بوو، ئەویش مەترسیەکی هەست پێکردبوو بەڵام لەوانەیە لە من درەنگتری هەست پێکردبێ. چونکی کاتێک کە کەوتمە لای من دیتم زاری پڕ ببو لە خوێنو فیشەکەکە لە دڵی دابوو، من چیدیکە تەکانم نەخوارد. دوو جار دەستریژکرا. دوای دوو جار دەستریژکردن بە تیربار بۆ ماوەیەک بێدەنگی دەوروبەری داگرت، من هەر لەوێ کەوتبوومە ژێر مێزەکەوە، چاوەکانم کردەوە، لە ژێر مێزەکەوە کە دەمڕوانیمە ئەو شوێنەی کە تیربار بەدەستەکەی لێ راوەستابوو، واتە ئەو شوێنەی کە پێشتر من لێی دانیشتبووم، لەم کاتەدا من دەستێکم دیت بە کۆڵتەوە تیری خەلاسی بە دوکتور شەرەفکەندییەوە نا.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ: خۆشم نازانم چۆن بوو خۆم خستە ژیر مێزەکە. نوری لە لای منەوە دانیشتبوو، ویستم لەگەڵ خۆم بیکێشمە ژێر مێزەکە، کاتێک کە ویستم ئەو کارە بکەمو خەریک بوو رامدەکێشا فیشەکێکی بەرکەوت. ئەوە هەستی من بوو لەو کاتەدا. چونکی من کە ئەو حەرەکەتەیەم کرد چاوەکانم توند بەستبووو چاوەڕوان بووم دەمگوت ئێستاش نۆرەی من دەگاتێو تیرێکم وێ دەکەوێ، یان دەمگوت لێم دراوەو ئەوە خەریکم بیر لە هێندێک شت دەکەمەوە. زۆر سەیر بوو: دەنگی کورسی، دەنگی توندی لاقی تیرۆریستان، دەنگی شکانی شیشەو دوایەش دەنگی دەستریژو هاتوو چۆی قاپووره فیشەک کە وەک تەرزە دادەبارینە سەر زەوی. دوا دەنگە دەنگ برا.کاتێک کە دەنگە دەنگ برا ماوەیەک بوو، چەند چرکە سانیە، دەقەیەک یان دوو دەق نازانم، ناتوانم بە وردی بیڵێم، بەڵام هەر ئەونده دەزانم: هەرچی بوو یان هەرکەسو ئێستاش ئیدی هیچ نەماوە. یەکەم دژکردەوەی من ئەوە بوو کە دەستم کرد بە بانگ کردنی دۆستەکانم، وتم: پەرویز، مەحموود، دوکتور، نووری. یەکەم جار کە بانگم کردن چاوم بەسرابوو. من وڵام دانەوەی مەحموودو پەرویزم گوێ لێ بو کە وتیان: ها... ها...، دوای ئەوەیکە ئەم وڵامانەم بیست چاوم کردەوە. کە چاوم کردەوە دیتم، نوری کەوتوە بەسەر مندا. هێشتا خەریکی هەناسە لێدانە، بەڵام خوێن لە سینگی دەهاتو کراسەکەی منی خوێناوی کردبوو. خوێنو شیشەو قاپووره فیشەک تێکەڵ ببوون. چەند کورسییەک کەوتبون. لەو لاترەوە فەتاح عەبدولیو ئەردەڵان کەوتبوونە سەر زەوی، هەر دووکیان بە پشتەوە کەوتبونو هەناسەیان نەدەدا.

دوکتوریش هەر لەو شوێنەی کە دانیشتبوو بەرەولای نووری لار ببوەوەو سەری تۆزێک بە پشت دا کەوتبوو هەناسەی نەدەدا. عەزیزی غەفاریش (خاوەن رێستۆرانەکە) رووبەرووی شەرەفکەندی کەوتبوو سەر زەوی. ئەویش هاواری دەکردو قسەی دەکردو دەستی بە زگیەوە گرتبوو، دیار بوو کە ئەویش فیشەکی بەر کەوتووە. فیشەکیان لە زگو لاقی غەفاری دابوو.

پەرویز دەستمالچی دەڵێ:

هومایون ئەدەڵان دوو فیشەکی بەر کەوتبوو، بەڵام نەمردبووو تەنیا بێهۆش ببوو. لەو کاتەدا بە هۆش دێتەوەو سەری هەڵدێنێ. ئەو کەسەی کە تیری خەلاس بە شەرەفکەندییەوە دەنێ دەبینێ کە هومایون زیندووە دەگاتە سەریو فیشەکێک بە سەرییەوە دەنێ. لەم کاتەدا ئەم بیرە لە کەللەی دام کە ئەمانە تیری خەلاس بە هەموومانەوە نانێنو هەر ئەم کارەش کرا. ئەوان دوای کوشتنی هومایون هەڵاتن. دوای ئەوەیکە ئەوان هەڵاتن من دەنگی ئیبراهیم زادەم بیست کە دانە بە دانە بانگی کردین (بە نێو). دەیەویست بزانێ کێ ماوەو کی مردووە. پاشان ئێمە هەستاینو لە ژێر مێزەکە هاتینە دەرێ، سێ کەس کوژرابوون: دوکتور شەرەفکەندی، هومایونو فەتاح عەبدولی. نوری دێهکوردی ٧ فیشەکی بەر کەوتبوو، هێشتا هەناسەی دەکێشا، دیمەنێکی دڵتەزێن بوو، زۆر دڵتەزێن. کاتێک کە هەستام ٢ کەس کەوتبوونە سەر زەوی. دوکتور شەرەفکەندی لەسەر کورسییەکەی ٢ رەگباری لێدرابووو ٢ تیری خەلاسیش. نوری دێهکوردی دەوچاوی پڕ بوو لە خوێن. هێشتا هەناسەی دەکێشا. لەم حاڵەتەدا کە ناوبراو خەریکی هەناسە کێشان بوو بۆ ساتێک دەستم رۆیشتو ویستم لە باوەشی کەمو پێم وابوو پێویستی بە منە، چەند سانتیمترێک دەستم مابوو بگاتە دەوچاوی، خێرا کشامەوە دواوەو ترسام نەکا دەست لە دەوچاوی بدەمو حاڵەتی بشێوێنمو ئەمە ببێت بە هۆی مردنی.

دوای هەڵاتنی بکوژان پیاوێکی ئاڵمانی کە مشتەری هەمیشەیی رێستۆرانی میکۆنوس بوو دەسبەجێ بە تەلەفوون رووداوەکە بە پۆلیس رادەگەیەنێو پەرویز دەستمالچی تەلەفۆن بۆ مێهران بەراتی، دۆستی نزیکی خۆی دەکاتو پێی رادەگەیەنێ کە میوانانی میکۆنووس تیرۆر کران.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

٣ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

بێ بنەمایی یەکەمین تۆمەت لێدانەکان

تا ئەو کات (کارەساتی ریستورانی میکۆنووس) دەیان کەس لە نەیارانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە دەرەوەی وڵات کوژرابوونو بەردەوام دوای ئەم کوشتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیسلامیی
ئێرانەوە بڵاو دەبۆوە کە کەســانی سەر بە ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیســلامی یەکتریان کوشتووە.سەبارەت بە رووداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمانو باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لەم وڵاتەدا دژبەرانی کۆمای ئیسلامییان تاوانبار کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە: یەکێک لە رزگاربووانی کارەساتی میکۆنووس دەڵێ: ئێمە لە بەرانبەر ئەم تۆمەتلێدانە نارەوایانەدا دەســتمان دایە لە قاودانو روونکردنەوەی بیروڕای گشــتیو بە تایبەت پەرویز دەســتماڵچی لەم بارەوە رۆڵێکی باشی گێڕا. پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: بەیانی رۆژی دواتر خۆم گەیاندە شوێنی رووداوەکەو لە کۆڕی سەردان هەواڵنێر، وێرای باسکردنو گێڕانەوەی رووداوەکە قامکی تاوانبارکردنم بەرەو کۆماری ئیسلامی راداشت.

لە رووداوی ریستورانی میکۆنووس ١٧ی سێپتامبری ١٩٩٢ سێ کەس لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران: (سادق شەرەفکەندی، فەتاح عەبدولیو هومایون ئەردەڵان) دەسبەجێ کوژرانو نوری دێهکوردی کە بە توندی بریندار ببوو گوێزرایەوە بۆ نەخۆشخانەو دوای دیاری کردنی شوێن پەنجە (انگشتنگاری)و وێنە هەڵگرتنەوە لە شوێنی رووداوەکەو هێندێک کاری دیکە، نزیک بە کاتژمێر یەکونیوی شــەو رزگار بووانی کارەســاتەکەیان گواستەوە بۆ بنکەی پۆلیس تا راپۆرتی پۆلیس بە قســە کردنی ئەوان تەکمیل بکرێ. لەبەرە بەیانیی ١٨ی ســێپتامبرو هاوکات لەگەڵ تەکمیل بوونی راپۆرتی سەرەتایی پۆلیسی بێرلین، هەواڵ گەیشت کە نوری دێهکوردیش لە نەخۆشخانە گیانی لەدەست داوە.

لەم بارەیەوە پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

تەواوی ئەو دیمەنانەی دۆســتایەتی ٢٠ ســاڵەو خەباتی هاوبەشمان لە پێش چاومداو لەیەک سات دا تێپەڕین. نزیک بە ٦ی بەیانی بوو، لە بنکەی پۆلیس هاوسەری نوری دێهکوردیم دیت. هەر کە منی دیت دەستی کردە ئەستۆمو دایەو قوڵپەی گریانو پێی وتم: ئەگەر نوری شتێکی لێ بێت من چی بکەم. پێم شتێکی وانیە مەگری. شۆهرە بەدیع، هاوسەری نوری دیکهموردی کە بە تەلەفون برایەکی دوکتور شەرەفکەندی لە رووداوەکە ئاگادار کرابۆوەو لە کوژرانی هاوسەرەکەی هەواڵ نەبوو، خۆی گەیاندبۆوە بنکەی پۆلیس. ناوبراو دەڵێ: کەس پێی نەدەوتم کە لە راستیدا چ قەوماوە.

تا ئەوکات دەیان کەس لە ئوپوزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی، لە شاپوور بەختیارەوە بگرە تا فەرەیدون فەرۆخزادو حسێن مەزلومــان لــە دەرەوەی وڵات کوژرابوون. بەردەوام دوابەدوای ئەم کوشــتارانە دەنگۆی زۆر بە هێز لە لایەن کۆماری ئیســلامی ئێرانەوە بڵاو کرایەوە کە کەســانی ســەر بە ئوپوزیسیۆنی ئێرانی دەستیان لە کوشــتنی یەکتریدا هەبووەو لایەنگەلێکی وەک موجاهیدنی خەلق یان کوردە شۆڕشــگێڕەکانیان بە بەڕێوەبەری ئەم کوشتارانە تاونبار دەکرد. بەڵام بەردەوام توێژینەوەکانی پۆلیســی وڵاتانی جۆراوجۆر ئەم دەنگۆیانەیان رەتدەکردەوە. ســەبارەت بە رووداوی ریستورانی میکۆنووسیش سەرەتا دادستانی ئاڵمانو باڵوێزی کۆماری ئیسلامیش لە رێگای باڵوێزی ئەوکاتی خۆیەوە زۆر بێشەرمانە رایگەیاند: ئێمە لەم رووداوە بەداخین!!! و لایەنە رەقیبەکانی تاوانبار کرد.

پەرویز دەستماڵچی: کاتێک کە لە بنکەی پۆلیس گەرامەوەو بۆ ماڵ، دیتم رادیۆو تەلەویزیونەکان هەموویان باس لە رووداوی شــەوی رابردوو دەکەن کە لە ریستورانی میکۆنووس تەقە کراوەو لایەنەکانی ئوپوزیسیونی کۆماری ئیسلامیی ئێران: کوردەکانو ئێرانییەکان یەکتریان کوشتووە. هیچ سەنەدو بەڵگەیەک بۆ ئەم مەسەلەیە لە گۆڕێدا نەبوو.

مێهدی ئیبراهیم زادەش دەڵێ:

ئێمە بە روونی دەمانزانیو جیا لە کۆماری ئیسلامی ئێران هیچ دوژمنێکمان بۆ ئەم قوربانیانەو خۆمان نەدەدیتو تەنیا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاماژەمان بەرەو کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو. ئێمە خۆمان گەیاندە بیروڕای گشتیو وتوویژو چاوپێکەوتنی زۆرمان کرد، بە تایبەت پەرویز دەستماڵچی کە زمانی ئاڵمانی باشتر دەزانی. ئێمە هەوڵماندا وە رەهەندەکانی جەنایەە کە لە روانگەی خۆمانەوە باس بکەین. ئەم کارەمان هاوکات بوو لەگەڵ هەوڵو تێکۆشانی هەمەلایەنەو یەکپارچەی ئوپوزیسیون کە تا ئەو کات هێندێک نەرمترو هێندێکیش توند کاریان دەکرد، بەڵام لەو کاتەدا هەموویان بە یەکپارچەیی هاتنە مەیدانو بۆ راگەیاندنی راستییەکان. هاوکات رێکخراوی سیخوڕی ئینگلیس زانیاریەکی دا بە رێکخراوی ئیتلاعاتی ئاڵمان کە بکوژان ئێستا لە فلان شوێن دا خەریکی ژیانن. سەرەڕای ئەوە هێندێک لە کاربەدەستانی ئەمنییەتیی ئاڵمان لە هەوڵدا بوون کە خێرا کۆتایی بە مەسەلەکە بێنن‌و نێوی کۆماری ئیسلامی نەیەتە نێو ناوان، بەڵام هەوڵی ئوپوزیسیۆنی ئێرانی ئەوانی ناچار کرد کە کاری لەسەر بکەن‌و وەدوای ئەم زانیاریانە کەون.

پەرویز دەستماڵچی دوای رووداوەکە کە هەوڵ و تێکۆشانی خۆی دەخاتە گەڕ بۆ روون بوونەوەی شووناسی بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە. نە تەنیا لە بەر هۆی ئەوەی کە بە شێوەیەکی ئەخلاقی خۆی لە بەرانبەر دۆستانی تیرۆر کراویدا بەرپرسیار دەزانێ بەڵکوو .... دەستماڵچی لەم بارەیەوە دەڵێ: بیرم کردەوە کە ئەگەر من ملکەچ بمو خۆ بە دەستەوە بدەم و هیچ نەڵێم، پێش ئەوەی کە ئەوان فیزیکی من لە نێو بەرن، من لە باری رۆحییەوە جەستەی خۆم لە نێو بردوەو مردووم و ناتوانم بەو شێوەیە بژیم. لە ئاکامدا هەر ئەو شەوە بڕیارم دا بمێنمەوەو بەرەنگاری بکەم و هەوڵ بدەم روون بێتوە مە ئەم تیرۆرە کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

پەرویز دەستماڵچی بەیانیی رۆژی دوهەمی رووداوەکە پێوەندی بە رۆژنامەی «بێرلینێرسایتۆنگ»و «ورێنرکریف» یەکێک لە بەرپرسانی هەمان رۆژنامەوە دەگرێت. ورێنرکریف وتوویژ لەگەڵ دەستماڵچی سازدەکات. دەستماڵچی رای خۆی لەسەر بەڕێوەبەرانی کارەساتەکە باس دەات‌و دەگەڕێتەوە بۆ شوێنی رووداوەکە.

دەستماڵچی دەڵێ: کە گەڕامەوە بۆ شوێنی رووداوەکە دیتم نزیک بە ٢٠٠ تا ٣٠٠ رادیۆو تەلەویزیون‌و هەواڵنێری جیهان لەوێ کۆبوونەتەوە. پۆلیس گەڕەکەکەی داخستبووو کەسیش نیە بڵێ چی قەوماوە. رۆیشتمە پێشەوەو وتم دوێنێ لێرە بووم، لە ریستوران‌و لە نێو رووداوەکە. کە ئەمەم وت، هەموویان هێرشیان بۆ لای من هێنا، منیش رووداوەکەم لە یەک دوو دەقیقەیەکدا زۆر بە کورتی بۆ گێڕانەوەو وتم: ئەم تیرۆرە بە دەستی کۆماری ئیسلامی‌و دەزگاکانی ئیتلاعاتی ئێران بەڕێوە چووە. لەم کاتەدا چەند کەسێک لەوێ بوون کە لانی کەم بۆ روانینی ئەوکاتی من جێی گومان بوون‌و پێم وابوو هەر ئێستا سەرم دەبڕن. دوای ئەم قسانەی من‌و وتوویژم لەگەڵ راگەیەنەکان، بۆچوونەکان تۆزێک گەڕابوونەوەو لەم کاتەدا دادستان هات‌و پێی وتم: ئێمە ئەگەری ئەوە دەدەین کە کاری خود لایەنەکانی ئوپوزیسیون بێت، یان لەوانەیە حکوومەتێک لەپشت رووداوەکەوە بێ.

٤ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

روون بوونەوەی رۆڵی کۆماری ئیسلامی لە رووداوی میکۆنووس دا

رۆژێک دوای تیرۆرەکە، کۆبوونەوەیەکی خۆڕسکی ئێرانییەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەڕێوە چوو. حەمید نەوزەری بەرپرسی پەنابەران لە بێرلین دەڵێ: لەم کۆبوونەوەدا

لەگەڵ نوێنەری پارێزگار چاوپێکەوتن‌و قسەمان کردو پاشان هەموومان بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین‌و لەوێ رێورەسمێکمان بەڕێوە برد.

پێوەندی نێوان ئێران‌و ئاڵمان لەو کات دا لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو، بەو پێیە کاربەدەستانی ئەمنییەتی ئاڵمان لە هەوڵدا بوون قامکی تاوان ئاماژە بە کۆماری ئیسلامیی ئێران نەکات.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ: کۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوە بوو کە بەردەوام زۆر هێرشبەرانە دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوە. هەر لەم کاتەدا بڵاوبوونەوەی وتارێک لە رۆژنامەی ئاڵمانی «فوکوس» پەردەی لەسەر دەستێدابوونی کۆماری ئیسلامی هەڵدایەوەو شکایەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە رۆژنامەی «فوکوس» لەگەڵ شکست بەرەوروو بوویەوە.

رۆژی دوای تیرۆرەکە، دوانیوەڕۆی رۆژی هەینی «١٨ی سێپتامبری ١٩٩٢» کۆبوونەوەیەکی خۆڕسکی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین لە بەردەم پارێزگای بێرلین بەڕێوە چووبو.

حەمید نەوزەری بەرپرسی ناوەندی پەنابەرانی بێرلین دەڵێ: لەو کاتەدا پارێزگار لەوێ نەبوو، ئێمە لەگەڵ نوێنەرەکەی قسەمان کردو نیگەرانی خۆمان دەربڕی. من لە بیرمە ئەو کات رۆژنامەی «کیهان» بە دەستمەوە بوو کە لەسەر بەرگەکەی وتوێژی فەلاحیان کە لە ٣٠ ئووت وتبووی: ئێمە نفوزمان کردۆتە نێو حیزبی دێموکرات، چاپ کرابوو. ئەمە بەدەستی منەوە بوو. لەو خۆپیشاندانەدا بۆ راگەیەنە گشتی‌یەکانم خوێندەوە. پاشان لەگەڵ حەشیمەتەکە بەرەو ریستورانی میکۆنووس چووین‌و بۆ یادی ئەوان بێ‌دەنگیمان راگرت. حەوتوو نەبوو کە لە لایەن ناوەندی پەنابەران‌و زۆربەی لایەن‌و رێکخراوە سیاسی‌یەکانەوە، رێورەسمو نارەزایەتی‌یەک بەڕێوە نەچێت‌و ئەم کارانە تا ساڵی ١٩٩٧ بەشێک لە تێکۆشانی ئێمە بوو.

پێوەندی ئێران‌و ئاڵمان تا کاتی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ریستورانی میکۆنووس لە باشترین دۆخی خۆیدا بوو. حەمید نەوزەری لەم بارەوە دەڵێ:

کاتێک کە خەریکی بەرنامەی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکە بوون، هەیئەتێکی پایەبەرز هاتبوون لەگەڵ هاوئاهەنگەکەری رێکخراوە ئەمنییەتی‌یەکانی ئاڵمان‌و دەفتەری سەدری‌ئەعزەمی ئەوکات وتووێژیان کردو مەرجێکی پەرەپێدانی پێوەندی نێوان دوو وڵات لەسەر جێ‌بەجێ نەکردنی کاری تیرۆریستی لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو کە ئێران ئەمەی قبووڵ کردبوو، ئەمەش لە دادگا هاتبۆوە بەر باس. ئەوەیکە ئاڵمان، ئێران لەدەست خۆی بدات بۆ لابی‌یەکانی ئابووری ـ سیاسی ئاڵمان بە هیچ شێوەیەک کارێکی ئاسان نەبوو. هەر بەم هۆیانە تا کاتی قۆڵبەسکردنی تاوانبار هەموڵ دەدرا ناکۆکیی نێوان کوردەکان، ناکۆکی‌یە نێوخۆیی‌یەکان بە تایبەت لە لایەن ئێرانەوە زەق بکرێتەوە.

ئیستراتیژی لایەنگرانی پێوەندی نێوان ئاڵمان‌و ئێران ئەوە بوو کە: لە ئێران دوو جەناح هەن، جەناحی توندڕەو بەم کارانە دەیانەوێ زەربە لە جەناحی میانەڕەو بدەن. لەم نێوەدا تەنیا تێکۆشەرانی سیاسی‌و بنەماڵەی قوربانیان‌و رزگار بووان بوون کە پێداگرییان لەسەر دەستێدابوونی ئێران لە رووداوەکەدا دەکرد، ئەویش تەنیا لەسەر هێندێک هۆکاری لۆژیکی (منگقی) وەک ئەوەیکە جیا لە کۆماری ئیسلامی هیچ کەس‌و گرووپێک لەم کوشتارانە قازانج وەرناگرێ، ئەڵبەتە لە بواری دادوەری‌یەوە ئەم شێوە هۆکار هێنانەوانە بایەخێکیان نیە.

دوای بەڕێوە چوونی توێژینەوە سەرەتایەکان لە لایەن پۆلیسی بێرلینەوە بە هۆی بایەخی مەسەلەکەو ئەوەیکە کوژراوەکان میوانی بێرلین‌و حیزبی سوسیال دێموکراتی ئاڵمان بوون‌و هەروەها گومان لەوەیکە لەوانەیە دەوڵەتێک لە پشت ئەم کوشتارانەوە بێت، لێکۆڵینەوەی زیاتر خرایە ئەستۆی پۆلیسی ئاڵمان‌و کۆمیسیونێک بە ناوی میکۆنووس بە ٨٩ ئەندامەوە کرایە بەرپرسی راپۆرتی ئەم رووداوە. لە حاڵێکدا هێشتا کۆماری ئیسلامی بە سوێندخواردن دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

کۆماری ئیسلامی سیاسەتی ئەوە بوو کە بەردەوام بە تەواوەتی دەستێدا بوونی خۆی رەت دەکردەوەو هێرشبەرانە کاری دەکرد . من لە بیرمە حسێن مووسەویان باڵوێزی کۆماری ئیسلامی لە «بۆن» وتوێژێکی لەگەل گۆڤاری «ئیشپیگل» کردبوو. ناوبراو سوێندی خواردبوو کە ئێمە کارێکمان بەم رووداوە نەداوە، ئەمە شەڕی خودی کوردەکانەو ئوپوزیسیۆنەو یەکتری دەکوژن.

پاشان لە دادگای میکۆنووس روون بۆوەو سەلمێندرا کە ئاغای موسەویان نە تەنیا لە تیرۆری میکۆنووس بەڵکوو لە تیرۆرەکانی ئورووپادا رۆڵێکی بنەڕەتی گێڕاوە. ئاغای موسەویان ئامادە نەبوو لەم پێوەندی‌یەدا لەگەڵ رادیۆ فەردا قسە بکات. لەم کاتەدا بڵاو بوونەوەی وتارێک لە رۆژنامەی «فوکوس» پەردەی لەسەر دەستێدا بوونی کۆماری ئیسلامی لە رووداوەکە هەڵدایەوە کە قۆناغێکی نوێی لە لێکۆڵینەوەکان بەدواوە بوو.

«هوفرشولتر» نووسەری ئەم وتارەی فوکوس لە یەکێک لە هاوڕێیانی خۆی کە ئەندامی کۆمیسیۆنی ٨٩ نەفەرەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

میکۆنووس بووە، دەبیستێ کە لێکۆڵینەوەکان وا نیشان دەدەن کە کۆماری ئیسلامی گەلاڵە داریژەرو بەڕێوەبەری کوشتارەکان بووەو بەوانیان وتووە: کەسانێک کە راستەوخۆ دەستیان لە کوشتارەکان دا بووە قۆڵبەس بکەنو سزایان بدەن. بەڵام لە پێوەندی لەگەڵ پێوەندییەکانی پشت پەردەو دەستێدابوونی ئۆرگانەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران نابێ هیچ باسێک بکرێو ئاکامی ئەم لێکۆڵینەوانە لە راپۆرتێکی سێ لاپەڕەییدا دراوە بە ئۆرگانە پێوەندیدارەکان لە ئاڵمان.

ئاغای هۆفرشولتر لە وەها نادادپەروەرییەک زوێر دەبێو بە وەدەست هێنانی نوسخەیەک لەم راپۆرتەو ئەنجامدانی لێکۆڵینەوەیەکی زیاتر وتارێک بڵاو دەکاتەوە بۆ یەکەمین جار بێ ئەوەیکە ئاماژ بە سەرچاوەیەک بکات، وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەک گەلاڵە داریژەرو بەڕێوەبەری تیرۆری میکۆنووس ناوزەد دەکات. لەگەڵ باسکردنی هێندێک وردەکاری وەک چۆنیەتی هاتنی تیمی تیرۆر لە ئێرانەوەو لەم شتانە. بڵاو بوونەوەی ئەم وتارە بوو بە هۆی ئەوەیکە باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی ئێران دژ بە رۆژنامەی فوکوس شکایەت بکاتو داوای ٥٠٠ هەزار مارک زەرەروزیان بکات. لە دادگاو لە بەرانبەر قسەکانی پاریژەری کۆماری ئیسلامیدا لەسەر درۆبوونی ناوەرۆکی وتارەکە ئاغای شولتر کۆپی سەنەدە سێ لاپەڕەیەکەی کۆمیسیۆنی میکۆنووسی پێشکەش بە دادوەر کردو سەرۆکی دادگا دوای تەئیدکردنی دروست بوونی بەڵگەکەو هەڵسەنگانی لەگەڵ وتارەکەی هوفر، ئیدیعای کۆماری ئیسلامیی ئێرانی رەت کردەوە. ئەمە یەکەمین شکستی کۆماری ئیسلامیی ئێران بوو بۆ پێشگیری لە بەرەوپێش بردنی لێکۆڵینەوەکانو بەڕێوەچوونی دادگای میکۆنووس. ئەمە سەرەتای دەسپێکردنی هێرشی ئێرانییەکانی دانیشتووی بێرلینو بنەماڵەی قوربانیان بوو لە راگەیەنەکان بۆ کۆمەڵگای ئاڵمانو خەڵکی جیهان.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

دوای دادگایی کردنی بڵاوکراوەی فوکوس ئێمە لەگەڵ کەسانێک ئاشنا بوین کە لە نێو تیمەکەدا هەواڵنێری زۆر باش بوونو ئەمانە لەم توێژینەوانەی کە دواتر کردبوویان چ بۆ پۆلیسو چ بۆ کارەکانی ئێمە یارمەتییەکی باشیان کردین کە هەنگاو بە هەنگاو ئێمە بتوانین بەرەوپێش بچینو نیشان بدەین کە کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

٥ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

قۆڵبەستکردنی تیرۆریستان

دوای تیرۆری میکۆنووس، کاربەدەستانی پۆلیسی ئاڵمان رایانگەیاند کە ئەگەریکی زۆر هەیە کە بکوژان لە ئاڵمان وەدەر کەوتبن. دەنگۆیەکی بەهێز لە ئارادابوو کە دەوڵەتی ئاڵمان، بریاری بە پۆلیسی ئاڵمان داوە هەوڵ بۆ قۆڵبەس کردنی بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە نەدەن. چونکی بە وەها گرتنو قۆڵبەستکردنێک، ئەگەری شێوانی پێوەندی نێوان دوو دەوڵەتی ئێرانو ئاڵمان لە ئارادا بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

ئاڵمانییەکان (دەوڵەتی ئاڵمان) پێیان وابوو بە گیرانو قۆڵبەسکردنی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی، زنجیرە عەمەلیاتێکی تیرۆریستی بەڕێوە دەچێت کە ئەمنییەتی نەتەوەییان دەخاتە مەترسییەوەو گیانی هاووڵاتیان دەخاتە مەترسییەوەو لە ئاکامدا سیاسەتیان ئەوە بوو کە درێژەیان بە کات دەدا تا وەکوو تیرۆریستان لە ئاڵمان نەمێنن.

رابردووی کۆماری ئیسلامیی ئێران وەها نیگەرانییەکی هەڵدەگرت. بەڵام بە پێی راپۆرتەکان هەموو بکوژان ئاڵمانیان بەجێ نەهێشتبوو. دەزگای سیخوڕی بریتانیا پۆلیسی ئاڵمانی ئاگادار کردبووە کە بکوژان هێشتا لە ئاڵمان ماونەتەوەو دوو کەسیان لە ماڵی برای یوسف ئەمینن. رۆژی ٤ی ئۆکتۆبری ١٩٩٢ پۆلیسی ئاڵمان هێرشی بردەسەر ماڵی یوسف ئەمینو دوو کەسیان بە ناوەکانی «یوسف ئەمین و عەباس راحل» قۆڵبەس کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

عەباس راحل کەسێک بوو کە ئەرکی لێدانی تیری خەلاسی لەسەرشان بوو. یوسف ئەرکی راوەستان لەبەر درگای لەسەرشان بوو بۆ ئەوە کەس لە ریستورانەکە وەژوور نەکەوێ.

یوسف ئەمینو عەباس راحل لوبنانینو لە دادگا روون بۆوە کە هەردووکیان لە ساڵەکانی **١٩٨٥و١٩٨٦** لە دەورووبەری شاری رەشتو لە ئۆردووگایەکی سوپای پاسداران بۆ ماوەی ٦ مانگ دەورەیان دیبوو. دوای بەشداریان لە شەڕی ناوخۆیی لوبنان چووبوونە ئاڵمان. بەڵام ئەم دوو کەسە لە بەڕێوەبەرانی گەلاڵەکە بوون.

عەباس راحل دوای گیرانی بێدەنگ دەبێ بەڵام دوایی چەند رۆژ یوسف ئەمین دانی بە تاوانەکەیدا ناو وردەکاریەکی زۆری لە شێوەی چۆنیەتی تیرۆرەکەو بەڕێوەبەرانی سەرەکی پشت پەردە ئاشکرا کرد.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

شوێن پەنجەی گیراوەکانو یەک لەوان عەباس راحل بە چەکەکەوە مابوو. چەکەکە دوای تیرۆرەکە لە نێو کیفێکی وەرزشیدا فڕێ درابووە پارکینگێکی ماشینەکان. چەکەکە لە رێگای ئیتلاعاتەوە گەیشتبووە دەستی کازم دارابی. کازمی دارابی کازرونی ئێرانیەکی ناسراوە کە لە ساڵی **١٩٨٣** لە ئاڵمان بووە لە بەرانبەر حەرەکەتە ئیعتیرازیەکانی خوێندکاران کە بە دژی کۆماری ئیسلامی رێکیان دەخست بە توندی هەڵوێستی دەگرتو وەک مۆرەیەکی توندڕەوی کۆماری ئیسلامی ناسراوەو دوو، سێ جاریش بریار بوو لە ئاڵمان وەدەرنرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندیەدا دەڵێ: کازمی دارابی ساڵی **١٩٨٠** هاوکلاسی من بوو، دووراودوور یەکترمان دەناسیو من دەمزانی کە ئەو لایەنگری رێژیمەو لە خۆپیشاندانەکاندا کە لەبەردەم باڵوێزخانەکانی کۆماری ئیسلامیدا بە بۆنەی زەخت خستنە سەر زیندانیانی سیاسی رێکدەخرا، کازمی دارابی سەردەستەی تاقمی حیزبوڵڵاو ئێرانیو لوبنانی بوو کە بەرگری لە باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی دەکرد.

کازمی دارابی جیا لە بەشداری لە خۆپیشاندانەکان بە قازانجی کۆماری ئیسلامیو ئەندامبوون لە رێکخراوی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی ئێران، پێشینەی دیکەشی لە بنکەی پۆلیسی ئاڵماندا هەبوو.

ناوی کازم دارابی لە کارەساتی شاری ماینس دا هەبوو کە گرووپە حیزبوڵڵاییەکانی لایەنگری ئێران ئەندامانی خۆیانیان لە سەرانسەری ئاڵمان کۆ کردەوەو لە مانگی مارسی **١٩٨٢** هێرشیان کردە سەر ئەو خەوتنگە (خوابگا)یانەی کە خوێندکارانی ئوپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی تێیدا دەژیانو خوێندکارێکی ئاڵمانی لەم رووداوەدا گیانی لەدەست دا. یەکێک لە گیراوانی ئەم رووداو کازمی دارابی بوو.

دوای رووداوی شاری ماینس کازمی دارابی بە ٨ مانگ زیندانی مەحکووم کرا، بەڵام بە دەستێوەردانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی کۆماری ئیسلامیو باڵوێزخانەی ئێران لە بۆنو هەوڵی وەزارەتی دەرەوەی ئاڵمان بریار درا ناوبراوی تا کۆتایی خوێندن لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

جیا لە دارابی ئەوانی تر وەدەرنران. کازمی دارابی تا ئەو رۆژەی کە وەک بەشدار لە تیرۆری دادگای میکۆنووس قۆڵبەس کرا، خوێندکار بوو. دیارە کە ئەم مۆرەیە بۆ دەوڵەتی ئێران چەندە بایەخی هەبووە کە بە تایبەت ویستوویانە لە ئاڵمان بمێنێتەوە.

مێهدی ئیبراهیم زادە:

دارابی لە تیرۆری میکۆنووس دا رۆڵی «تدارکاتچی» واتە رێکخستنی لە ئەستۆوە بووەو کەسێک بووە کە لوبنانیەکانی بۆ ئەم کارە دۆزیوەتەوە. لە راستیدا دارابی رۆڵی رێکخستنی کارەکانی هەبووە بۆجێبەجێ کردنی دانی تیرۆرەکە. ئامادە کردنی خانووی جێی متمانە بۆ تیرۆریستەکانیش لە ئەستۆی دارابی بووە.

کازمی دارابی لە رێگای ئەمانی فەراهانی (باڵوێزی ئێران لە بێرلین)و جەوادی، ئەفسەری ئەمنییەتی باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە بۆن پێوەندی بە وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی وڵات (واواک)ەوە هەبووە. سەرەڕای ئەمەش بۆ باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی کاری دەکردو بە پێی بەڵگەی فەرمی باڵوێزخانەی ئێران لە ئاڵمان ناوبراو لە ساڵی **١٩٩١**دا وەک نوێنەری تەواو بریاردەری کۆماری ئیسلامی لە غورفە (دیوی) ئێران بە رێکخراوی ئیدارەی پیشانگاکانی بێرلین ناسێندرا. کازمی دارابی جیا لە خاوەندارێتی بەقاڵیو سەوزی فرۆشی، ئەندامی ئەنجوومەنی ئیسلامیی خوێندکارانیش بوو. پاشان دادگا دەریخست کە دارابی لەگەڵ دوو کەس بە ناوەکانی بەهمەن برنجیانو سابت دیانەت گیلانی رێکخستنەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەنجوومەنی ئیسلامییان بەڕێوە بردوە. ئەم دوو کەسەش بە پێی بەڵگەکانی دادگا بۆ واواک کاریان دەکرد. جیا لە عەباس راحلو کازم دارابی کازرونی دوو کەســـی دیکەش بە ناوەکانی محەممەد عەتریسو عەتاوڵڵا ئەیاد گیرانو قۆڵبەس کران کە هەردووکیان لوبنانی بوون.

پینج کەســـی دیکەش توانیان هەڵێنو ئاڵمان بەجێ بهێڵن. ئەم ٥ کەســـە بە پێی بەڵگەکانی دادگا بریتی بوون لە: سی ئێرانیو دوو عەرەب. گرینگترین کەســـیان عەبدولڕەحمان بەنی هاشـــمی، هاووڵاتی ئێرانی بوو کە راستەوخۆ وەک ئەندامێکی واواک لەژێر چاوەدێری ئایەتوڵا عەلی فەلاحیان دا کاری دەکرد. عەبدولڕەحمان بەنی هاشمی هەر ئەو کەسەیە کە بە تیربار دەسرێژی لە رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران کرد. دادگا سەلماندی کە ناوبراو هەر ئەو کەسەیە کە لە ساڵی ١٩٨٧دا فرۆکەوانێکی ئێرانی لە ژنێف تیرۆر کرد. جیا لە عەبدولڕەحمانی بەنی هاشمی، کەسێکی دیکە بە ناوی محەممەدو کەسێکی دیکەش کە شۆفیریی مرسدێس بێنزەکەی لە ئەستۆ بوو هەردووکیان ئێرانی بوون و لە ئاڵمان هەڵاتن.

نەفـــەری چـــوارەم کە توانی خۆی دەرباز بکا ئەبووجەعفـــەری ناو بوو. بە پێی بەڵگەکانـــی دادگای میکۆنووس دوای تیرۆرەکە ئەبووجەعفەر خۆی گەیاندە ئێرانو بۆ ماوەیەک لە هۆتێل ئازادی لە تاران مایەوە. پۆلیســـی ئاڵمان لە دادگا شـــایەتی ئەوەی دا کە هاوسەری ئەبوو جەعفەر چەندین جار لەگەڵ هاوسەرەکەی لە هۆتێل بە تەلەفۆنی پێوەندی گرتبوو. نەفەری پێنجەمیش ناوی ئەبوو محەممەد بوو کە بە پێی دواییین زانیاریەکانی دادگا یەکێک لە پارێزەرانی شێخ فەزلوڵڵا (یەکێک لە رێبەرانی شێعەکان لە لوبنان) بووە.

٦ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

دۆزینەوەی وێنەکانو سەرچاوەی چەکی تیرۆریستەکان

قۆڵبەسکردنی یوسف ئەمین، عەباس راحلو کازم دارابی دەسکەوتێکی گرینگ بوولە رووداوی میکۆنووس دا. سەرەڕای ئەوەیکە پۆلیس ئەم سێ کەسەی قۆڵبەس کردبوو بەڵام هیچ شێوە زانیاریەکی لەسەریان بڵاو نەدەکردەوەو پاشان روون بۆوە کە یوسف ئەمینو عەباس راحل «دوو بەندکراوی لوبنانی»، نکۆڵیان لە ناسیاویان لەگەڵ کازم دارابی کردوە. دوو پێشکەشکاری بەرنامەیەکی گرینگی تلویزیۆنی ئاڵمان بە ناوی «کۆنتراسکە» خاتوو سۆزان ئۆپاڵکاو ئاغای لۆبێر زیگمون، پێوە بوون سەبارەت بە گیراوەکان « یوسف ئەمین، عەباس راحلو کازم دارابی» بەرنامەیەک پێشکەش بکەن. بەڵام بۆ نیشاندانی شووناسی ئەو سێکەسە پێویستیان بە وێنەکانیان هەبوو، لە هەموان گرینگتر وێنەی دارابی بوو کە دەیتوانی بەڵگەیەکی باش بێ بۆ پێوەندی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیو تیرۆری میکۆنووس.

ئەوان پێوەندی بە پەرویز دەستماڵچییەوە دەگرنو داوای لێ دەکن لەم بارەوە یارمەتییان بکات تا لە ئەگەری تەحویل دانەوەی کازمی دارابی بە دەوڵەتی ئێران پێشگیری بکرێت.

لەو پێوەندییەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای دارابی پێشتر لەگەڵ رێکخراوێک کاری دەکرد بە ناوی «رێکخراوی خوێندکارانی موسوڵمان»، هێندێک لە خوێندکارانی موجاهیدینیـــش لـــەم رێکخراوەدا بـــوون، دواتر ئەوان جیا بوونەوە. یەکـــەم کارێک کە من کردم پێوەندیـــم لەگەڵ هێندێک لەو موجاهیدینانە گرت تا بزانم ئەوان وێنەیەکی دارابیان لا پەیدا دەبێ، لەودا ســـەرکەوتوو نەبووم. دارابی ماوەیەک لە قوتابخانەیەکی فەننی لە دێهلی دەیخوێند. من پێوەندیم بەوێوە گرتو دەمەویست لە رێگای ناسیاوێکی خۆمانەوە وێنەیەکی دارابی لە پەروەندەکەدا دەرکێشم. لەوێشدا سەرنەکەوتم. گوتیان پۆلیس هاتووەو پەروەندەکەی بردووە.

دەستماڵچی بە زیگمون دەڵێ: لە وەدەستهێنانی وێنەی دارابیدا سەرکەوتوو نەبووە. بەڵام چەند رۆژ دوای گەڕانەوەی لە سەفەری ئەڵمانیا لە کاتی گوێدان بە پەیامە زەبتکراوە تەلەفۆنیەکانیدا، سەرنجی بۆ لای پەیامێک رادەکێشرێ کە ئیدارەی ئاگاهی بۆی دانابوو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەستماڵچی پێوەندی بە ئیبراهیم زادەوە دەگرێ و لێی دەپرسێ کە ئایا ئێوەش وەها پەیامێکتان بۆ هاتووە؟ ئیبراهیم زادە دەڵێ: پۆلیس چەند وێنەیەکی لە ماڵی برای یوسف ئەمین وەدەست هێناوەو داوای لەو کردوە وێنەکان چاو لێبکاتو بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە شناسایی بکات. ئیبراهیم زادە دەڵێ: لە ئاڵبۆمی پۆلیس دا چاوی بە وێنەی دارابی، عەباس راحلو یوسف ئەمین کەوتوە.

دەستماڵچی بڕیاردەدا کە ئەم وێنانە وەدەستبهێنێ، پێوەندی بە پۆلیسەوە دەگرێ. پۆلیس داوای لێدەکات بۆ دیتنی وێنەکان بچێتە بنکەی پۆلیس. دەستماڵچی داواکەی پۆلیس قبووڵ ناکات. بە بیانووی ئەوەی کە خاوەن کارەکەی ئیزنی پێ نادات و ناتوانێ بەردەوام شوێنی کارەکەی بەجێ بێڵێ. بە پۆلیس پێشنیار دەکا وێنەکان ببەنە شوێنی کاری دەستماڵچی.

پەرویز دەستماڵچی لەم بارەوە دەڵێ:

پێش ئەوەیکە ئەوان بێن من مونشییەکەی خۆم تێگەیاند کە ئەمڕۆ بڕیار وایە چەندکەسێک بێن بۆ ئێرەو کاریان بە منە. ئەگەر دیتت من لەگەڵ میوانەکان چووم بۆ شوێنێکی دیکە، بڕۆ سەرمێزەکەیان چاولێبکە، ئەگەر دیتت ئاڵبۆمێکی کراوە لەوێیە، هەڵیبگرەو بیبە کۆپی لێ هەڵگرە. ئەوان هاتنو دانیشتنو من خەریکی چاو لێکردن لە وێنەکان بووم. ئاغای ئیبراهیم زادە لە پەنامەوە خەریکی باسکردن لە وێنەکان بوو. لە ناکاو بێدەنگ بووەو وام نیشاندا کە ماندووم. پێشنیارم بە میوانەکان کرد کە زۆر ماندووەو چیدیکە ناتوانم چاولێبکەم، ئەگەر حەزتان لێیە چێشتخانەو شوێنی پشووداو رووبەرووی ئێرەیە با بچین قاوەیەک بخۆین، ئەوانەش با لێرە بن. دەستماڵچی پێوەندی بە ئۆپاڵکاو زیگمونەوە دەگرێ و پێیان دەڵێ وێنەکانی وەدەست هێناوە. ئەوان بۆ وەرگرتنی وێنەکان دەچن بۆ دەفتەری ئاغای دەستماڵچی.

دەستماڵچی دەڵێ:

وێنەیەک بوو لە دارابی، عەباس راحلو یوسف ئەمین، واتە سێ کەس لە تیمی تیرۆر کە قۆڵبەس کرابوون. دەست لە ئەستۆی یەکتری، لە شوێنی کاری ئاغای دارابی. لەوانەیە ئیچوە باوەڕ نەکەن، خاتوو ئۆپاڵکاو ئاغای زیگمون لە خۆشی وەدەستهێنانی ئەم وێنەیە پێیان سەرعەرز نەدەکەوت.

هیچکات پێیان وا نەبوو ئێمە حەوتوویەکە بەدوای ئەم وێنەوەینو لە ناکاو وێنەی هەرسێ کەسمان بەدەست لە ئەستۆی یەکتری پەیدا کردوە.

بڵاو بوونەوەی وێنەی دارابی، راحلو یوسف ئەمین، لە بەرنامەی تلویزیۆنی «کۆنتراسکە»دا هەڵایەکی زۆری لێ کەوتەوەو بەیانی رۆژی دواتر بنکەی ئاگاهی دەستماڵچی بانگ کردو داوای لێکرد کە قبووڵی ئەوە بکات کە ئەو وێنەکانی داوە بە بەرنامەی «کۆنتراسکە». دەستماڵچی دانی بەوەدا نەنا، چونکی هەڵگرتنی وێنە لە ئاڵبۆمی پۆلیس کارێکی نایاسایی‌یە.

دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

پێویس بوو من ئەو کارە بکەم بۆ ئەوەیکە ئێمە بتوانین بە شێوەیەک ئەم کارە بەرەوپێش بەرین. ئەم کارەی من زەرەری لە کەس نەداوە. ئێمە دەمانویست ئەم بەربستانە بشکێنینو ئەم رێگایە بکەینەوە بۆ ئەوەی پێش بە بەرەوپێشچوونی ئەم پەروەندەیە نەگیردرێ.

هەنگاوێکی دیکە کە رێخۆشکەری ئامادە بوونی ئیدیعانامەی دادستان بوو، روون بوونەوەی سەرچاوەی ئەو چەکە بوو کە رێبەرانی کوردی پێ کوژرابوو. هەروەک پێشتر گوێبیستی بوون تیرۆریستەکان ئەو تیربارو کۆڵتەی کە پێی تیری خەلاسیان بە قوربانیانەوە نابوو لە جانتایەکی وەرزشیو لە پیشانگایەکی ماشین دا بەجێیان هێشتبوو، پۆلیس ئەو چەکانەی دۆزیەوە. لوبێرزیگمون لە رێگای یەکێک لە هاوڕێیانیەوە لە ئیدارەی ئاگاهی پێدەزانێ کە ئەو کۆڵتەی کە شناسایی کراوە لە کۆی ئەو چەکانەیە کە ساڵی **١٩٧٢** لەلایەن ئیسپانیاوە تەحویلی ئەرتەشی شاهەنشاهی دراوەو دوای شۆڕشی **١٩٧٩** کەوتۆتە دەستی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

باسی شناسایی چەکی تیرۆرەکەی میکۆنووس دەگاتە بڵاوکراوەکان، بەڵام دەوڵەتی ئاڵمان لە بەرژەوەندی خۆیدا نەدەدیت کە سەرچاوەی چەکەکانو بەستراوەییان بە دەوڵەتی ئێران رابگەیەنێت. ئەم گومانە لە نێو ئەندامانی کۆمیتەی ئۆپوزیسیۆنی ئێرانی (لە تاراوگە)و هەروەها بنەماڵەی قوربانیەکانیشدا هەبوو کە دەوڵەتی ئاڵمان دەیەوێ مەسەلەکە پوش بەسەر بکاتو نایەوێ ناوی کۆماری ئیسلامی زەق بێتەوە. پەرویز دەستماڵچی لەگەڵ رۆژنامەوانێکی لاوی ئاڵمانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ناسیاوی پەیدا کردبووو یەک دوو جارێکیش وێنەی بڵاونەکراوەو هێندێک هەواڵی پێدابوو کە بڵاوی بکاتەوە، ئەویش لە رۆژنامەی پرتیراژی «بێسێڤ»دا بڵاوی کردبوونەوە. لەم پێوەندییەدا دەستماڵچی دەڵێ:

یەکێک لەم وێنانە، وێنەیەکی عەباس راحل بوو کە لە سەوزیفرۆشی ئاغای دارابیدا خەریکی سەوزی خاڵی کردن بوو، پێم وت ئەمە وێنەی ئەو کەســەیە کە بە دەمانچە تیری خەلاســی بە قوربانیانەوە ناوەو کەس نیەتی. بە راستی خۆشم ئەم وێنانەم نەبوو. ئێمە ئەم وێنەیەمان کۆپی کردبوو. ئەوان ئەم وتارەیان لە لاپەڕەی ٣ دابەزاند.

دەستماڵچی لەم کارە زۆر زوێر دەبێ، چونکی بڕیار وابوو لە لاپەڕە یەک دا چاپ بکرێ. هەواڵنێرەکە بەڵێنی پێدەدا ئەمجارەیان حەتمەن لە لاپەڕە یەکدا هەواڵەکانی بۆ دادەبەزێنێ. دوای ئەوەیکە دەســتماڵچی لە شناسایی چەکەکەو پێوەندی راستەوخۆی بە کۆماری ئیسلامییەوە ئاگدار دەبێ بە دوای هەواڵنێری لاودا دەچێ.

دەستماڵچی دەڵێ:

پێم وت دەمەوێ شــتێکتان پێ بدەمو ئەگەر ناتانەوێ لە لاپەڕەی یەکدا دایبەزێنن چاپی مەکەن. من بەڵگەیەکم لەگەڵ خۆم بردبوو کە بە هیچ شێوەیەک پێوەندی بەم چەکەوە نەبوو. ژمارەی پەروەندەی میکۆنووسم لە سەرەوەی ئــەو بەڵگە نووســی. بەڵگەکەم لــە دوورەوە راگرتو پێم وت: من ناتوانم ئەم بەڵگەیە بــدەم بە ئێوە. ئەمە ژمارەی پەروەندەکەیە، من دەیخوێنمەوەو ئێوە بینووسنو پاشان لە پیوەندییە گشتییەکانی پۆلیس پرسیار بکەن بزانن ئەمە پەروەندەی میکۆنووســە یان نا! لە خۆمەوە ژمارەیەکم خوێندەوە، چەکی میکۆنووس، کۆڵتی میکۆنووس لە رێکەوتی ١٩٧٢وەوە فرۆشــراوە بە ئەرتەشی شاهەنشاهی، لە کوێ فرۆشراوە ئەمەم پێ نەگوتن. پێی وتم دەبێ تۆ ئەوەمان پێ بڵێی. وتم ئیمکانی نیە، چونکی پێیان وتم نەڵێم. گوتی نەخێر وانابێ، من دەبێ لەگەڵ بەرپرسەکەم قسە بکەم، ئەم بەڵگەیە زۆر گرینگە. وتم ناتوانم بەڵام دەتوانم کارێک بکەم. من لەگەڵ ئەو کەســانەی کە ئەو بەڵگەیان پێ داوم قسە دەکەم، ئەگەر ئەوان رازی بوون من بە فاکس بۆتان دەنێرم. بەڵام مەرجێکم هەیە، ئەویش ئەوەیە کە دەبێ لە لاپەڕە یەک دایبەزێنن. لە خۆرا ئەو شتەم دەگوت، چونکی کەس ئەو بەڵگەیەی پێ نەدابووم.

وتی باشــە بزانم بەرپرســەکەم چیدەڵێ: پاش چەند دەقیقەیەک هاتەوەو وتی بەرپرسەکەم قبووڵی کردوو رازییە. منیش رۆیشتمەوە ماڵیو دوای کاتژمێرێک تەلەفوونم بۆ کردەوەو پێم وت ناهێڵن من ئەو بەڵگە بدەم بە ئێوە. بەڵام مۆڵەتیان داوم نوسخەیەکی دەسخەتی ئەو بەڵگەیەتان بۆ بنێرم، دەتانەوێ؟! وتی بینێرە. منیش بە دەسخەت نووسیم: چەکی ژمارە ئەوەندە، کۆڵتی فلان لە ئێرانەوە هاتوەو خاوەنی ژمارە سریاڵی فلانەو لە ساڵی ١٩٧٢وەوە بە جێی ئیسپانیا نووسیم ئاڵمان. زانیاریەکان راست بوون، تەنیا وڵاتەکە هەڵە بوو.

رۆژی دووشــەممە بوو کاتژمێر ٦ی بەیانی زەنگیان بۆ لێدام. دیتم لوبێرزیگمون، ئەو دۆســتەم بوو کە لە تلویزیۆن کاری دەکرد، پێی وتم دەســتماڵچی هیچت بیســتووە؟ وتم نا چی بووە؟ وتی رۆژنامەی «بێسێڤ» لە لاپەڕە یەک دا هەواڵێکی بڵاو کردۆتەوە کە دەوڵەتی ئاڵمان چەکەکەی داوە بە ئێران!!و ئەم راپۆرتە لە ئاسۆشــیتێدپرێسو زۆر لە رۆژنامەکانی دونیا بڵاو کراوەتەوە.

بڵاوبوونەوەی ئەم هەواڵە لە هەواڵدەرە نێونەتەوەییەکاندا بە شێوەیەکی نادروست بوو بە هۆی دژکردەوەی دەوڵەتی ئاڵمان. کاتژمێرێک دواتر دادســتانی گشــتیی ئاڵمان لە کۆنفرانسیکی چاپەمەنیدا دەڵێ: راستە کە ئەو کۆڵتەی کە لە تیرۆری میکۆنووس دا کەڵکی لێ وەرگیراوە لە کۆماری ئیســلامییەوە هاتووەو لە ساڵی ١٩٧٢دا تەحویلی ئێران دراوە بەڵام دەوڵەتێک کە ئەم کۆڵتەی بە دەوڵەتی ئاڵمان داوە ئیسپانیایە نەک ئاڵمان.

دەستماڵچی دەڵێ:

دادستانی گشتیی ئاڵمان لە هەڵوێستێکی راشکاوانەدا رایگەیاند کە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە.

دانپێدانانی دادستانی گشتیی ئاڵمان بەوەیکە چەکی تیرۆری میکۆنووس لە ئێرانەوە هاتووە خاڵێکی گرینگو بەرچاو بوو لە پەروەندەی ئەم رووداوەدا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

٧

لە بێرلین
داهێشتا
دادوەر هەیە

ئیدیعانامەی دادستانی ئاڵمان

نزیک بە حەوت مانگ دوای بەڕێوەچوونی تیرۆری میکۆنووس لە مانگی مەیدا دادستان ئیدیعانامەی خۆی ئامادە کردو پێشکەش بە دادگای بەرزی بێرلینی کرد. دادستان لە ئیدیعانامەی ساڵی **١٩٩٣**ی خۆیدا ئاماژەو پێداگری لەسەر گەلاڵەدارێژی تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ریستورانی میکۆنووس لە لایەن کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامیی ئێران کرد. دوای دووهەمین شەڕی جیهانی بۆ یەکەمین جار دادستانی ئاڵمان باسی تیرۆریزمی دەوڵەتی هێنایە گۆڕێ.

حەمید نەوزەری «بەرپرسی کانونی پەنابەران لە بێرلین» دەڵێ:

دەوڵەتی ئێران وەک بەڕێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسراو دادستان وتی دەیسەلمێنێ کە وەزارەتی ئیتلاعاتی کۆماری ئیسلامیو وەزیرەکەی «عەلی فەلاحیان» بەڕێوەبەری ئەم کارەساتە بوون.

دوای نزیک بە سێ حەوتوو لێکۆڵینەوە دادگای بەرزی بێرلین ئیدیعانامەی دادستانی قبووڵ کردو کارە سەرەتاییەکانی دادگا رێکخرا. **٢٨**ی ئۆکتۆبری **١٩٩٣** وەک رۆژی دەسپێکردنی دادگا دیاری کرا. دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە هەوڵدابوو پێش بە بەڕێوەچوونی دادگا بگرێ. رێبەرانی کۆماری ئیسلامی لە بەرانبەر بەڕێوەنەچوونی دادگادا ئامادە بوون گەلێک ئیمتیاز بە دەوڵەتی ئیسرائیل بدەن. بەڵام کار لە دەستی ئاڵمان چووبووە دەرێ.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

سێ حەوتوو پێش لە دەستپێکردنی دادگا عەلی فەلاحیان لەگەڵ تاقمێکی دیکە راستەوخۆ هاتنە ئاڵمان بۆ ئەوەی ئیمتیاز بدەن. ئیشمیت باوئێر وەزیری راوێژکار لە دەوڵەتی ئاڵمان گوتی: فەلاحیان چوارجار داوای لێکردبوو بۆ هێندێک شت یارمەتیی ئاڵمان بدات: بارمتەکان ئازاد بکات، ئیمتیاز بە ئیسرائیل بدات، بارمتەکانی ئیسرائیلی ئازاد بکاتو هێندێک کاری دیکە بکەن کە ئەوان لە وڵامدا وتبوویان:کار لە دەستیان چۆتە دەرێو کەوتۆتە دەستی دەزگای دادوەریو ئێمە ناتوانین هیچ گوشارێکیان بخەینە سەر.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

ئیشمیت باوئیر کە لە کاتی دەوڵەتی «هیلمۆت کۆڵ«دا وەزیری رێکخستنی رێکخراوە ئەمنییەتییەکان بوو، دانی بەوەدا نا کە عەلی فەلاحیان لە سەفەری ئۆکتۆبری **١٩٩٣**ی خۆیدا بۆ ئاڵمان داوای لێ کردوە کە پێش بە بەڕێوەچوونی دادگا بگرێ:

ئەوەیکە لە پێشنیارەکەی ئێران بۆ مەعامەلە لەگەڵ ئاڵمان زۆرجێی سەرنجو تێڕامان بووو لە شایەتی دانی ئیشمیت باوئێر لە دادگاش دا دەرکەوت ئەوە بوو کە کۆماری ئیسلامی ئامادە بوو ژمارەیەک لە بارمتەکانی ئیسرائیلی کە لە دەستی حیزبوڵڵا دیل بوون ئازاد بکات. ئەوە لە دۆخێکدا بوو کە زۆرجار کۆماری ئیسلامی وتوویژی لەگەڵ ئیسرائیلی بە خەتی سووری نیزامییئیسلامی ناوبردبوو.

داواکاری کۆماری ئیسلامیو وەزیری ئەمنیەتی ئەم وڵاتە لە دەوڵەتی ئاڵمان بۆ پێشگیری لە بەڕێوەچوونی دادگا ئەم پرسیارەی درووست کرد کە ئەگەر دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دەستی لە تیرۆری رێبەرانی کورددا نەبووە بۆچی خوازیاری بەڕێوەنەچوونی ئەم دادگایەیەو ئامادەیە ئیمتیازگەلێک بدا.

تۆمەتبارانی قۆڵبەسکراو خۆیان ئامادەی بەرگری دەکرد. بۆ هەرکام لە تۆمەتبارەکان دوو پارێزەری دیاری کراو (تسخیری) لە باشترین پارێزەرەکانی ئاڵمان هەڵبژێردرا.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

پارێزەرەکانی دادگای میکۆنووس لە بەناوبانگترین پارێزەرەکانی جەنایی بوونو زۆربەیان لە دادگاگەلێکی وەک دادگای

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

میکۆنووس پارێزەری تۆمەتبارەکانیان دەکرد.
کازمی دارابی جیا لە دوو پارێزەری دیاری‌کراو (تسخیری)، پارێزەرێکی دیکەشی هەبوو.
پرسیار ئەمەیە کە خەرجی ئەم پارێزەرە گرانقیمەتانە کێ دەیدا؟
حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ: پارێزەری سـێهەمی دارابی، یەکێک لە گرانقیمەتترین پارێزەرەکانی ئاڵمان بوو. شارەزایان دەیانگوت: بۆ ئەم سێ ـ چوار ساڵە بۆ نموونە دەبێ یەک میلیۆن مارکی وەرگرتبێ. ئەمە بوو کە کەسێ جیا لە دەوڵەتی ئێران نەیدەتوانی ئەم خەرجانە دابین بکا.

٨ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

دەسپێکردنی دادگایی

سـەرەڕای سەرجەم ئەو گوشارانە دادگا دەستی بە کارەکانی خۆی کردو دادستان ئیدیعانامەی خۆی خوێندەوە. لەم پێوەندی‌یەدا حەمید نەوزەری دەڵێ:
دوای شـەڕی دووهەمی جیهانی بە گوێرەی ئیدعانامەیەک تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێو دەوڵەتی کۆماری ئیسـلامی ئێران وەک بەڕێوەبەری ئەم تیرۆرە ناسـراو دادسـتان وتی کە دەیسـەڵمێنێ کە وەزارەتی کۆماری ئیسلامییو وەزیرەکە «عەلی فەلاحیان» کە ئەندامی هەیئەتی دەوڵەتەو ئۆرگانێکی رەسمی کۆماری ئیسلامی‌یە، بەڕێوەبەری ئەم رووداوەن.
هاوسەری نووری دێهکوردی «شۆهرە بەدیع» وەک شایەتی یەکەم بانگ کرایە دادگا:
شوهرە بەدیع دەڵێ:
من وەک شـکایەتکەری تایبەتی (شـاکی خصوصی) هەر لە رۆژی یەکەمی دادگاوە تا کۆتایی دادگا، بە جلی رەشەوە لەوێ بووم. لە رۆژەکانی یەکەمی دادگا، دادوەرەکان بڕیاریاندا یەکەم شایەت بانگهێشتی شوێنی شایەتی دان بکەن‌و ئەو کەسـەش من بووم کە زۆریش ئامادە نەبووم. بەڵام چونکی دەمزانی شتێک جیا لە راستی‌یەکان ناڵێم، دەسـبەجێ رۆیشتمو دەستم کرد بە وڵامدانەوە. هەر لەو کاتەوە کە تەلەفونم بۆ کرابوو، دەمزانی کار کاری کۆماری ئیسلامیی ئێرانەو لە هەموو شوێنێک ئەوەم گوت‌و هەمووی ئەو دەنگۆیانەم رەتکردەوەو لە دادگا کۆماری ئیسلامیم وەک تاوانباری سەرەکی ناوزەد کرد. بە سەرنجەوە لە رەوتی دادگا ورد بوومەوە.
بە دوای خاتوو شۆهرە بەدیع دا ئەوانەی وا لە تیرۆرەکەدا رزگاریان ببوو، شایەتی‌یان داو بە وردی رووداوەکەیان گێڕایەوە. وردبینی‌و دادپەروەری دادوەرەکان‌و دادستان شوێنی لەسەر هەموو لایەک دانابوو.
شوهرە بەدیع دەڵێ:
دادوەرەکان مرۆڤگەلێکی شەریف‌و مرۆڤدۆست، دادپەروەرو وردبین بوون. بە تایبەت سەرۆکی دادگا ناوبانگی بە گەورەترین‌و دادپەروەرترین دادوەری دادگاکانی ئاڵمان دەرکردبوو.
لە نێو زیاتر لە ١٨٠ شـایەت دا، شـایەتی دانی دووکەس لە لایەنە جۆراوجۆرەکانی دادگای میکۆنووس رۆڵی سـەرەکی‌و روونکەرەوەی هەبوو. یەکیان ئەبولحەسەن بەنی‌سـەدر، یەکەم سەرۆک کۆماری کۆماری ئیسلامی‌و ئەویتریان «ئەبولقاسـم مسباحی» ناسراو بە فەرهاد یان شایەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی بوو کە دوای پێزانین بەوەیکە دیکۆژن‌و بەرنامەیان بۆی هەیە لە ئێران هەڵات‌و لە رێگای بەنی‌سەدرەوە بە دادگا ناسراو شایەتی دا.
شۆهرە بەدیع دەڵێ:
بەراستی ئاغای بەنی‌سەدر رۆڵێکی سەرنجراکێشی گێڕاو زۆری یارمەتی بە بەرەوپێش چوونی دادگا دا کە من‌و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کچەکەم وەک خۆمان زۆری سپاس دەکەین کە بێ هیچ هەڵوێستێک کێشەکانی بە جوانی روون دەکردەوە.

بەنی‌سەدر لە رۆژنامەیەکەیدا «انقلاب اسلامی در هجرت» لە زمان یەکێک لە سەرچاوەکانی خۆیەوە هێندێک زانیاری سەبارەت بە تیرۆری میکۆنووس‌و بەرێوەبەرانی بڵاوکردەوە کە سەرنجی دادستانی بۆلای خۆی راکێشاو داوای لێکرا بۆ شایەتی دان بچێتە دادگا.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

بەنی‌سەدر بەشێک لەو زانیارییانەی کە مسباحی پێی بووو هەروەها ئەو زانیاری‌یانەی خۆی کە لە رێگای هێندێک سەرچاوەی دیکەوە بە دەستی هێنابوو، پێشکەش بە دادگای کرد. بەنی‌سەدر لە سێ سەرچاوە قسەی کردو بۆ ئەوەی ناویان نەهێنێ بە «A.B.C» ناوی سەرچاەکانی دەهێنا. سەرچاوەی C کە لەگەڵ رێکخراوی ئەمنییەت کاری دەکردو توانی‌بوو لە ئێران هەڵبێ، ئەبولقاسم مسباحی بوو. بەنی سەدر پێوەندی‌یەکی لە نێوان دادستان‌و مسباحی‌دا ساز کرد.

بەڵام شایەتی C یان ئەبولقاسم مسباحی کێ‌یە؟! لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی لە سەرەوەی رێکخستنی تۆری تیرۆریزمی رێژیم لە دەرەوەی وڵات بووو یەکێک لە دامەزرێنەرانی دەزگای ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی ئێران‌و هاوڕێی گیانی بە گیانی سەعیدی ئیمامی بووو هەروەها لەگەڵ چەند کەسێک لەو کەسانەی کە لە دەرەوەی وڵات تیرۆریان بەرێوە بردووە قسەی کردبوو.

ئەبولقاسم مسباحی لە کاتی سەرکەوتنی شۆڕشی ۷۹دا ۲۲ ساڵی تەمەن بووو یەکێک لە پارێزەرانی ئایەتوڵڵا خومەینی بوو. پاشان بە فەرماندەی پادگانێکی تاران‌و دوو ساڵ دواتر ئایەتوڵڵا خومەینی ناردی بۆ پاریس. لە نێوەڕاستی ۱۹۸۰ی زایینی‌دا دەوڵەتی فەڕانسە بە گومانی بەشداری کردن لە بۆمب دانانەووەکانی فەڕانسە، مسباحی لەو وڵاتە دەرکرد. ئەبولقاسم چووە ئاڵمان‌و پێوەندی بە باڵوێزخانەی ئێرانەوە لە هامبۆرگ گرت. ئاغای مسباحی لە ساڵەکانی ۱۹۸۵و۸٦دا تۆرێکی تیرۆریستی لە ئورووپای رۆژئاوا پێکهێنا. ناوبراو لە دادگادا وتی: ئەندامەکانی ئەم تۆڕە تیرۆریستی‌یە لە رێگای مزگەوتەکانەوە کۆ دەکرانەوەو کۆمەڵەی خوێندکارانی موسوڵمان لە ئورووپای رۆژئاوا هەر ئەو رێکخراوەی کە کازمی دارابی لە سەرۆکایەتی هەیئەتەکەی‌دا بووو بەرێوەبەریی کارەکانی دەکرد. ئاغای مسباحی لە دادگادا شایەتی ئەوەیدا کە دوای پێکهێنانی تۆڕی تیرۆر لە ئورووپا، بە بڕیاری خومەینی گەڕایەوە ئێران تا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنیەت هاوکاری کەسانی دیکە بکا. مسباحی دەڵێ: لە باسەکانمان دا سەبارەت بە ئامانجەکانی وەزارەتی ئیتلاعات دوو بۆچوون هەبو: یەکیان ئەوەیکە ئەم ئۆرگانە وەک چاووگوێی کۆماری ئیسلامی کار بکاو ئەوتریان ی‌ئەوەیکە دەبێ ئەم ئورگانە وەک کوتکێک وابێ بەسەر نەیارانی رێژیمەوەو مێشکیان بپرژێنێ.

بە پێی شایەتی دانەکەی ئاغای مسباحی ئایەتوڵڵا خومەینی لەسەر ڕای دووهەم بوو «سەرکوتی ئوپوزیسیۆن». ئەم بەشە لە قسەکانی ئەبولقاسم مسباحی لەگەڵ ئەوەیکە سەعید حەجاریان یەکێک لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە وتوویژێکدا لەگەڵ هەواڵنێری خوێندکارانی ئێران «ایسنا»دا لە خەرمانانی ۱۳۸٤ کردبوو، راست وەک یەک دەچوون. بەهەر حاڵ ئەبولقاسم مسباحی بەم رابردوەوە لە ئورووپا لانی‌کەم بۆ رێکخراوە سیاسی‌و ئەمنیەتی‌یەکانی ئورووپا کەسێکی ناسیاو بوو.

پەرویز دەستماڵچی لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ: زۆربەی سیاسەتڤانانی پلە یەکی ئورووپا لە حیزب‌و لایەنە جیاوازەکاندا مسباحی‌یان دەناسی، بەو هۆیەی کە لە ساڵی ۱۹۸۸ تا ۱۹۸۹ ناوبراو پێی ئەسپێردرابوو کە سەبارەت بە ئازادی بارمتەکانی رۆژئاوایی کە لە دەستی حیزبوڵڵای لوبنان دا بوون بۆ وتوویژ بێتە ئورووپاو ئامریکا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

٩ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

چالاکیی «فریاد بزرگ علوی»

خاڵێکـــی گرینگو سەرنجراکێشـــی توێژینەوەکانی دادگای لێکۆڵینەوە لە جەنایەتی میکۆنووس، بوونی ئەبولقاســـم مسباحی بوو. مسباحی یەکێک لە دامەزرێنەرانی ئیتلاعاتو ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کە بە پێی قسەکانی خۆی لە دادگادا: لە ساڵی ١٩٨٨داو لە چاپێکەوتنێکیدا لەگەڵ «میتران» سەرۆک کۆماری فەرانسە، «دووما» وەزیری کاروباری دەرەوەی ئەو وڵاتەو «رۆناڵد رەیگان»، سەرۆک کۆماری ئامریکا، پێیان دەڵێ کە بە مەبەستی ئازادکردنی بارمتەکانی لوبنان دەبێ لەگەڵ ئێران بکەونە وتووێژەوەو پاشان چاوی بە «جیمی کارتێر» دەکەوێو لە لایەن ناوبراوەوە پەیامێکی نووسراوە دەباتە تاران بۆ ئایەتوڵڵا خومەینیو حوجەتولئیسلام رەفسەنجانی. مسباحی لە کاتی گەڕانەوەی بۆ تاران، لە فرۆکەخانەی مێهرئاباد پەیامەکە دەداتە کەسێک بەناوی موسەوی کە بەرپرسی پرۆتۆکۆلی فرۆکەخانەی مێهرئاباد بوو. لـــەم کاتەدا لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعـــاتو ئەمنیەتی وڵاتەوە بە تۆمەتی خیانەت لە ماڵەکەیدا قۆڵبەس دەکرێ. لەم پێوەندییەدا دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی خۆی دەڵێ لە خەویشدا بیرم لەوە نەدەکردەوە کە کەسێک غیرەتی قۆڵبەسکردنی منی هەبێت. بۆ ماوەی سێ مانگ بەند کراوە، لێیان داوەو ئەشکەنجەیان داوە. لە راستیدا گومانی ئەوەیان لێ کردبوو کە بۆ دەزگایەکی بیانی کار دەکاتو ئەم گومانە نەڕەویبۆوە. چونکە دوای ئازاد بوونیشی نەیانهێشتبوو بگەڕێتەوە سەر پۆستو پلەی پێشووی خۆی. بەڵکو لە لایەن وەزارەتی ئیتلاعاتەوە پێی دەســـپێردرێ کە چەند کۆمپانیایەک بۆ داپۆشـــینی کارە ئەمنییەتی دامەزرێنێ.

جیا لەو تێکۆشـــانە بەناو ئابوورییەکانی ئاغای مســـباحی پێوەندی خۆی لەگەڵ رێبەرانی کۆماری ئیســـلامی وەک: عادڵیو نوربەخشو حسێن رۆحانی دەپارێزێو چەندین جار بانگهێشتی کۆبوونەوەکانی شورای ئەمنیەتی میللی دەکرێو تێیاندا بەشدار دەبێو لە زانکۆی تاران دا خەریکی دەرس وتنەوە دەبێت. مسباحی لە دادگای میکۆنووس دا وتی ناچار بوو بەشـــێک لە دەفتەرە ئابووریەکانیو هەروەها چەند بەشێک لە کۆمپانیاکانی خۆی بدات بە وەزارەتی ئیتلاعاتو ئەمنییەت. پاسپۆرتەکەی زەبت دەکرێو کاتێک دەیەوێ بە مەبەستی وەرگرتنی پاسپۆرت بچێتە ئیدارەی «گزرنامە»، لە لایەن هاورێیەکییەوە دەبیســـتێ کە بڕیاری گرتنی دەرکراوە. مســـباحی هەســـت بەوەش دەکات کە لە لایەن هاوسەرەکەیەوە راپۆرتی لێدراوەو بۆی دەردکەوێ کە هاوسەرەکەی بێئاگاداری ئەو کار بۆ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیســـلامی دەکات. ســـەعیدی ئیمامیو یەکێک لە جێگرەکانی فەلاحیان ئاگاداری دەکاتەوە کە «کۆمیتەی تایبەت» دەستووری کوشتنی دەرکردوەو وا بڕیارە بە ماشین لێی دەنو ببێت بە «کامیونی».

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

«کامیونی» بوون ئەوەیە کە شانۆســـازییەکی پێکدادانی ماشـــین دروســـت دەکەنو دەیانەوێ مسباحی بکوژن. ئەبولقاســـم کە دەزانێ خێزانی بۆ دەزگای ئیتلاعاتو ئەمنییەت کار دەکا، بێ ئەوەی کە بە کەســـێک بڵێ هەڵدێت بۆ پاکستانو لەگەڵ باڵوێزخانەی ئاڵمانو فەڕانسە پێوەندی دەگرێتو داوای ویزایان لێ دەکات. باڵوێزخانەکان ویزای پێ نادەن. چونکی دەیانزانی کە ئەگەر پەنابەری پێ بدەن لەگەڵ کۆماری ئیسلامی تووشی کێشە دەبن.

دوای دوو مانگ هەڵات هەڵاتێن پێوەندی بە ئەبولحەسەنی بەنیسەدر، یەکەم سەرۆک کۆماری ئێرانەوە دەگرێت. پێوەندی ناوبراو لەگەڵ بەنیسەدر دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کاتەی کە لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە چاوپێکەوتنی لەگەڵدا دەکات. مسباحی لە دادگادا وتی کە دوو جار لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە مەئموور کراوە کە بڕواتە لای بەنیسەدرو پێی بڵێت کە ئیمام وتویەتی ئێمە بە هەڵەدا چووین، با بگەڕێتەوە بۆ تاران.

ئاغـــای بەنیســـەدر وڵامی پەیامەکەی خومەینی دەداتـــەوەو بۆی دەنێرێ. هێنانو بردنـــی پەیامەکان لە رێگای

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مسباحی‌یەوە بوو بە هۆی ئەوەی کە مسباحی بتوانێ دوای هەڵاتنی پێوەندی بە بەنی‌سەدرەوە بگرێ. بەنی‌سەدر دەیزانی کە مسباحی زانیاری‌یەکی وردو دەقیقی لەسەر کوشتارەکانی دەرەوەی وڵات بە تایبەت میکۆنووس هەیە، لە ئاکامدا بە هەوڵو تێکۆشانی بەنی‌سەدر پێوەندی نێوان دادستانی دادگای میکۆنووس‌و ئەبولقاسم مسباحی وەک شایەتی C ساز دەبی.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

مسباحی هێندێک زانیاری دەدات بە بەنی‌سەدرو هەموو پێوەندی بە مسباحی‌یەوە دەگرن‌و دادستانی ئاڵمانیش پێوەندی پێوە دەگرێ. سەرەتا مسباحی داواکاری‌یەکان رەتدەکاتەوە، بەڵام پاشان بە هۆی ئەو پێوەندی‌یانەی کە پێوەی دەکرێ قبووڵی ئەوە دەکات کە بێتە دادگاو شایەتی بدات. شایەتی دانی مسباحی کە ئەویان بە شایەتی C ناو دەبرد، بێ ئەوەیکە بینەران‌و شکایەتکەرانی تایبەتی لێ بێت لە پشت دادگا داخراوەکان دا بەڕێوە چوو. مۆڵەتی ئەوەش نەدرا وێنەو فیلمی لێ هەڵگرنەوە، پشتی لە دادگا کردبوو، بۆ ئەوەی کەس روخساری نەبینێ. بەڵام دوای دوو رۆژ گۆڤاری «ئیشپیگل» راپۆرتێکی تێرو تەسلی سەبارەت بە قسەکانی مسباحی بڵاو کردەوە. بە بڵاو بوونەوەی قسەکانی شایەتی C کۆماری ئیسلامی شووناسی ئەو دەناسێتەوەو رادەگەیەنێ کە شایەتی C کەسێک نیە جیا لە مسباحی‌و پەروەندەیەک سەبارەت بە مسباحی دەداتە دادستان‌و ناوبراو بە گەلێک کاری خراپ تاوانبار دەکات تا لەم رێگایەوە بایەخی راپۆرت‌و شایەتی‌یەکانی دابەزێنێ. حەمید نەوزەری لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

دادستان وتی کۆڵێک کاغەزی بێ مۆریان ناردووە وەک بەڵگە! ئەم کارەیان داوێنی خۆیانی گرتەوەو لێکۆڵینەوەکان دەریانخستووە کە مسباحی لە ساڵی ١٩٨١ەوە لە کاری ئەمنییەتی‌دا بووەو لە کام تیرۆردا دەستی هەبووە. دادگا بۆی دەرکەوت کە تەواوی ئیدیعاکانی مسباحی لە پەروەندە ئەمنییەتی‌یەکانی ئورووپادا سەبت بووەو شک‌و گومانێک نەماوەتەوە. دوای سەڵمێندرانی شووناسی مسباحی‌و روون بوونەوەی دروست‌و راست بوونی قسەکانی ناوبراو، یەکێک لەو خاڵانەی کە لە لایەن ئەوەوە روون بۆوە «رەمزی چالاکی‌یەکە« بوو. پۆلیس لە لێکۆڵینەوەکانی خۆیدا زانیبووی کە پێش لە بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە لە میکۆنووس، باڵوێزخانەی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان رەمزێکی سەبارەت بەم چالاکی‌یە لەگەڵ دەوڵەتی ئێران گۆڕیوەتەوەو تیرۆری رێبەرانی کورد لە ریستورانی میکۆنووس بە ناوی «فرشاد بزرگ علوی« ناوزەد کراوە. لە نێو ئێرانی‌یەکان دا ئەم پرسیارە هاتە گۆڕێ کە بۆچی ناوی چالاکی‌یەکە «فرشاد بزرگ علوی«یە؟! ئایا کۆماری ئیسلامی دەیەوێ کەسایەتی ئاغای «بزرگ علوی« نووسەری ناوداری ئێرانی، دانیشتووی ئاڵمانی بروخێنێ؟ ئەگەر وایە بۆچی فرشاد؟ چونکی ناوی ئەم نووسەرە ئاغای «بزرگ علوی«یە نەک «فرشاد»؟!

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

پاشان کە ئاغای مسباحی هەڵات، لە دادگا باسی ئەوەی کرد کە ئەمە «فرشاد بزرگ علوی« نیە. ناوبراو رەمزەکە دەزانێ. لە تاران نەفەرێک پێی وتبوو، «فریاد» هەمان هاوارەو «بزرگ علوی«یش واتە گەورەی شێعەکان ئایەتوڵڵا خامەنەیی!

١٠ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

کۆمیتەی کۆشکی فیروزە

وێکچوونی زانیاری‌و وردەکاری‌یەکانی چالاکیی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپاو کوشتاری ٨٩ کەس لە نەیارانی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە ئورووپای رۆژئاوا ـ لە کاتی پێکهاتنی ئەم دەوڵەتەوە تا کاتی شایەتی دانەکەی ئەبولقاسم مسباحی لە دادگای میکۆنووس بایەخی قسەکانی مسباحی بە توندی بردە سەرێ‌و یەکێک لەو زانیارییانە کە لە لایەن ئەبولقاسم مسباحی «شایەتی C‌یەوە« پێشکەش بە دادگا کرا، مەسەلەی تیرۆری هادی خورسەندی «گنز پرداز»ی گەورەی ئێرانی بوو لە لەندەن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەم پێوەندییەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: یەکێک لەو تیرۆرانەی کە خۆم بەرپرسی بەڕێوەبردنی بووم، کوشتنی تەنزنووسی ئێرانی، هادی خورسەندی بوو کە لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینییەوە بڕیاری کوشتنی هادی خورسەندیم پێ درا.بەم بۆنەوە لەگەڵ باڵوێزی ئێران لە هامبورگ چووینە فەڕانسە تاکوو چاومان بە بە دوو تیرۆریستی ئەلجەزایری بکەوێ. من دەستخەتی بڕیاری ئیمام خومەینیم بۆ خوێندنەوەو بۆم وەرگێڕانو نیشانەکانی هادی خورسەندیم پێدانو بڕیار درا ئەوان بچنە لەندنو هادی خورسەندی بکوژن.

بەڵام بۆچی ئەبولقاسم مسباحی دوای تەکمیل بوونی گەڵاڵەی تیرۆری هادی خورسەندی پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوە؟

حەمید نەوزەری دەڵێ:

ئەبولقاسم مسباحی وتی: بۆیە ئەو کارەم کرد چونکی ئەو شێوە کاری من نەبوو. ناوبراو پۆلیسی بریتانیا لەم تیرۆرە ئاگادار دەکاتەوەو کەسانێک بڕیار بوو ئەم تیرۆرە بەڕێوە بەرن قۆڵبەس کران.

خودی هادی خورسەندی دەڵێ:

شایەتی C « ئەبولقاسم مسباحی« وردەکاریەکانی وت. ئەو شەقامەی کە منی تێیدا دەژیامو ئەو کاتژمێرەی کە بڕیار وابو ئەم رووداوە بقەومێ. کاتێک کە شایەتی C ئەمانەی وت، دەسبەجێ زانیم کە خودی خۆی ئەم مەسەلەی داوە بە دەستەوە، بۆ من زۆر سەرسووڕهێنەر بوو. خودی ئایەتوڵڵا خومەینی ئەم حوکمەی مۆر کردبوو.

دادگا ئیمکانی ئەوەی هەبوو کە شایەتی دانەکانو بەڵگەکانی پێوەندیداربە تیرۆرەکانەوە پێکەوە هەڵسەنگێنێو ڕێکیان بخات. وێکچوونی راپۆرتەکانی مسباحی لەگەڵ راپۆرتی ڕێکخراوەکانی ئورووپا رۆژبەرۆژ بایەخی شایەتی دانەکانی دەبردە سەرێ. لە پێوەندی گرتنێکدا لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی بریتانیا دەرکەوت کە ئەو وردەکاریانەی کە لە لایەن مسباحییەوە وتراوە بە تەواوەتی لەگەڵ زانیاریەکانی پۆلیسی بریتانیا سەبارەت بە تیرۆری خورسەندی وەک یەک دەچنو ئەمەش بوو بە هۆی باوەڕ پێکردن بە زانیاریەکانی ئەبولقاسم مسباحی.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

گرینگی مەسەلەکە لەوەدابوو کە ئەو زانیاریانەی کە مسباحی دابووی، لە زۆربارەوە لەگەڵ زۆرێک لەو زانیاریانەی کە پێشتر لە لایەن هێندێک سەرچاوەی دیکەوە درابوو، وەک یەک دەچوون.

ئاغای مسباحی لە شایەتیدانەکانی خۆیدا باسی لەوە کرد کە لە کۆمیتەی تایبەتەوە بڕیاری کوشتنی جیابیران لە ناوخۆو دەرەوەی وڵات دەدرێو چونکی ئەم کۆمیتەیە لە کۆشکی فیرووزە کۆبوونەوەکانی خۆی دەگرێ، بە کۆمیتەی کۆشکی فیرووزە بەناوبانگەو ناو نراوە.

لەم پێوەندییەدا مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

لە سەرچاوەی جۆراوجۆرەوە ئەم زانیاریە درابوو کە لە کۆشکی فیرووزە «لە قەراغ شاری تاران» لە کاتی دەوڵەتی رەفسەنجانی «دەوری دووهەم» کۆمیتەیەک دادەمەزرێ کە پێک هاتووە لە: سەرۆک کۆمار، وەزیری ئیتلاعات، وەزیری کاروباری دەرەوە، سەرۆکی سوپاو چەند فەرماندەیەکی نیزامی. لەم کۆبوونەوانەی کۆمیتەی تایبەت دا، بۆ وێنە عەلی فەلاحیان «وەزیری ئیتلاعات» ناوی کەسێکی دەهێناو دەیگوت «ئەمە نەیاری ئێمەیەو دەبێ لەنێو بچێ»، ئەو کۆمیتەیە بڕیاری دەدا کە ببێت یان نەبێت. پاشان ئەو کۆمیتەیە گەڵاڵەی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکەی دەدا بە وەزارەتی ئیتلاعاتو وەزارەتی ئیتلاعاتیش بۆ خۆی چەندین تیمی جیاوازی هەبوو کە یەکێک لەو تیمانە، تیمێک بوو کە «شەریف» کاری تێدا دەکرد. ناوبراو کارەکەی بەسترابۆوە بەوەیکە بە بۆنەی جیاوازەوە هەوڵی دەدا هاوڕێکانی خۆی لە ئۆرگانەکانی جیاوازەوە هەڵبژێرێو کۆیان کاتەوە.

ئەبولقاسم مسباحی لە دادگادا سەبارەت بە عەبدولڕەحمان بەنیهاشمی، کەسێک کە بە تیربار لە ریستورانی میکۆنووس ڕێبەرانی کوردی تیرۆر کرد، دەڵێ: بنەماڵەکەی لە شاری نەجەفی عێراق لەگەڵ ئایەتوڵڵا خومەینی دەژیان. برایەکی لەشەڕدا کوژراو برایەکی دیکەشی بەناوی «عەبدولنەجیب» ئەندامی سوپای پاسدارانی شۆرشی ئیسلامییەو لە لوبنان خەریکی تێکۆشانە. ئاغای مسباحی لە دادگادا وتی: تیمەکانی تیرۆر کۆماری ئیسلامی لە بواری ڕێکخراوەییەوە بەربەخۆنو ئەندامی هیچ ڕێکخراوێک نین. ئیمکاناتەکەیان لە کۆمیتەی تایبەتەوە دابین دەکرێ کە لەژێر چاوەدێری

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئایەتوڵڵا خامەنەیی‌دایە. بە وتەی ناوبراو بەرپرسی تیمەکانی تیرۆر لە دەرەوەی وڵات بنکەی زانیاری کۆماری ئیسلامی‌یە لە هەر وڵاتێک. بنکەی زانیاریی لە ئاڵمان سەرکۆنسولگەری ئێرانەو لە کاتی تیرۆری میکۆنووس دا بەرپرسی ئەم بنکە زانیاری‌یەی کۆماری ئیسلامی، کۆنسولی ئێران بوو لە فرانکفۆرت. خاڵێکی گرینگی دیکەی شایەتی‌یەکانی مسباحی، باسکردن لە پێکهاتەیەکە کە نیشان دەدات، لە سەرەتای شۆرشەوە زۆربەی بڕیاری کوژران‌و لەنێوبردنی جیابیران لە لایەن ئایەتوڵڵا خومەینی‌یەوە بە پەسند گەیشتووەو دوای ئەویش ئایەتوڵڵا خامەنەیی بڕیاری کوشتنی جیابیرانی داوەو سەرپەرشتی کردووە.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی دەیگوت: تا ئەو کاتەی ئایەتوڵڵا خومەینی زیندوو بوو، تەواوی کوشتارەکان بێ‌ئەملاو ئەولا چ لە ناوخۆو چ لە دەرەوەی وڵات، بە بڕیاری ناوبراو بەڕێوە دەچوو. دوای مردنی خومەینی کۆمیتەیەک پێکهات بەناوی کۆمیتەی چالاکیی تایبەت، کە لە راستی‌دا بڕیاری کوشتاری جیابیرانی دەردەکردو پاشان بڕیارەکە دەدرا بە کۆمیتەیەک لە کۆشکی فیرووزە کە گەڵاڵەی بەڕێوەبردنی تیرۆرەکەی دادەڕشت‌و لە دوو نوسخەدا پێشکەشیان دەکرد، یەکیان لە دەستی سەرۆک کۆمارو ئەویتریان لە دەستی رێبەر. دوای ئەوەیکە سەرۆک کۆمارو رێبەر گەڵاڵەکەیان پەسند دەکرد، گەڵاڵەکە دەدرایە یەکێک لە یەکەکان، یان وەزارەتی ئیتلاعات یان سوپا، سوپای قودس‌و هتد... بۆ بەڕێوە بردنی.

هەروەها ئاغای مسباحی شایەتی دا کە بۆ ئامادە کردنی کارە سەرەتایی‌یەکانی تیرۆری میکۆنووس، ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە هاوینی ۹۱ دا مەئموریەتی بە کەسێک بەناوی «هادوی« دا بچێتە ئاڵمان. «هاودودی« کەسێک بوو کە لەژێر ناوی بەڕێوەبردنی کۆمپانیای «سمسام کالا» کاری بۆ واواک دەکرد. وەزارەتی ئیتلاعاتی ئێران پێوەندی نێوان هادوی‌و کەسێک دا ساز کرد بە نازناوی «دوکتور واو». هاودی لە ماوەی دوو، سێ مانگی مانەوەی خۆیدا لە ئاڵمان، لە ماڵی واودا دەژیا. هاودودی لە گەڕانەوەیدا راپۆرتێکی دا بە فەلاحیان کە چالاکیی «فریاد بزرگ علوی« وەک وترابوو، بەڕێوە چوو. پێویستە وەبیر بێنینەوە کە هێندێک لەو زانیاری‌یانەی کە ئاغای مسباحی دابووی بە پۆلیسی ئاڵمان‌و کاربەدەستانی ئەم وڵاتە، لە دادگا ئاشکرا نەکران، چونکی مەترسی ئەوە لە ئارادا بوو کە بێتە هۆی گرفت بۆ هێندێک کەس لە ئێران.

دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای مسباحی وتی: ئێمە لە کاتی دامەزرانی کۆماری ئیسلامی‌یەوە تا ئێستا «۱۹۹٦» تەنیا لە ئوروپای رۆژئاوادا ۸۹ کەسمان لە ئەندامانی ئوپوزیسیۆنی ئێران کوشتووە کە لە راستی‌دا ئێوە هیچ ئاگاداری‌یەکتان لە هێندێکیان نیە.

شوهرە بەدیع دەڵێ:

کاتێک کە شایەتی C « ئەبولقاسم مسباحی« هێندێک مەسەلەی باس کرد، ئێمە لە تەواوی روخسارەکاندا سەرسووڕهێنەری‌یەکمان دەدیت، ئەوەیکە چۆن دەبێ رێژیم ئەوەندە جینایەتکار بێ کە تەنانەت لەگەڵ ئەوانەی خودی ئەو رێژیمە ئەوەندە نزیک بوون، ئاوها هەڵسووکەوتی کردبێ؟

بەرەوپێشچوونی کارەکانی دادگا بە تایبەت قسەکانی «ئەبولقاسم مسباحی«و بڵاوبوونەوەی زانیاری‌یەکانی ناوبراو، رۆژ لەگەڵ رۆژ لە نیگەرانی‌یەکانی کۆماری ئیسلامی زیاد دەکردو لە ئاکامدا بوو بە هۆی ئەوەیکە مەلاکانی دەوڵەتی لە قوم فتوای کوشتنی دادستان‌و دادوەرەکانی دادگایان دەرکرد.

١١ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

حوکمی گرتنی فەلاحیان

جیا لە شایەتی دانی ئەبولقاسم مسباحی (شایەتی C)و ئەو زانیاری‌و بەڵگانەی کە لە دەزگا ئەمنییەتی‌یەکانی ئورووپاو ئامریکادا هەبوون، شایەتی دانی دوو کەس لە کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانیش رۆڵێکی دیارو بەرچاوی لە رەوتی دادگای پێراگەیشتن بە جەنایەتی میکۆنووس دا گێڕا. سەرەتا شایەتی دانی ئاغای «گرونیروال»، بەرپرسی بەشی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێوەندیدار بە ئێران لە دەزگای دژی ئیتلاعاتی ئاڵمان.

لەم پێوەندییەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای «گرونیروال» کاتێک کە ڕۆیشـــت، هەرچی پرســـیاریان لێ کرد وتی: زۆر بە داخم ناتوانم وڵام بدەمەوە، بە هۆی ئەوەیکە وەزارەتی نێوخۆ مۆڵەتی وڵامدانەوەی بە من نەداوەو ئەمانە نهێنی حکومەتن. لەو کات دا سیاســـەتیی ئاڵمان ئەوە بوو تۆمەتبارەکان بگرن‌و کردەوەکە مەحکووم بکەن، بەڵام ناوێک لە کۆماری ئیسلامی نەهێنن.

بێ‌دەنگی ئاغای وال کە لە باری یاسایی‌یەوە نەیدەتوانی زانیاریە نهێنی‌یەکانی وڵاتەکەی (دەوڵەتی ئاڵمان) بدات بە دادگا زۆری نەخایاندو ماوەیەک دواتر لە نامەیەکدا بۆ دادگایی نووســـی: یەکێک لە وڵاتانی دۆســـتی ئاڵمان منی بانگهێشتی ناوەندی زانیاری‌یەکانی خۆی کردەوەو پەروەندەیەکی تایبەت بە کوشتارەکانی میکۆنووس کۆ کردۆتەوە بۆ خوێندنەوە داویە بە من. کاتێک کە ئاغای گرونیروال دوای خوێندنەوەی ئەم بەڵگانەی وڵاتەکەی دۆستی ئاڵمان بۆی دەردەکەوێ کە ئەو زانیارییانە بە تەواوەتی لەگەڵ ئەو بەڵگانەی کە لە دەســـتی دەوڵەتی ئاڵمان دا بوون وێکدەچن. ئەمجارەیان چونکی زانیاری‌یەکانی وڵاتی خۆی وەدەست نەهێنابوو، بەربەستێکی یاسایی نەبوو بۆ ئەوەی مۆڵەتی پێ نەدا ئەو زانیارییانە بدات بە دادوەرەکانی دادگا.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئاغای گرونیروال لەو بەڵگەیەدا نووسی: بە پێی ئەو ئاگاداریانەی کە ئێمە هەمانە، تیرۆری میکۆنووس کاری دەوڵەتی کۆماری ئیســـلامی‌و وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی ئێرانەو سی حەوتوو پێش لە تیرۆرەکە تیمێک لە ئێرانەوە هاتووە شـــوێن‌و ڕێگای تیرۆرەکەی تاوتوێ کردوەو بۆ جێ‌بەجێ کردنی تیرۆرەکە تیمێکی زەربەتی لە ئێرانەوە هاتووەو ئەم کارەی کردوەو لە شەوی ڕووداوەکەدا سیخوڕی فەلاحیانیش لە ڕێستوران بووە. واتە ئەم ڕاپۆرتە ئەوەندە وردو دەقیقە کە ڕەتناکرێتەوە.

شایەتی دانێکی دیکە کە خاڵێکی وەرچەرخان بوو لە دادگای میکۆنووس دا، شایەتی دانی «بیرت ئیشمیت باور» وەزیری ڕێکخستنی ڕێکخراوە ئەمنییەتی‌یەکانی دەوڵەتی ئاڵمان بوو.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

«بیرت ئیشـــمیت باور» دانی بەوەدا نا کە لە ســـەفەرەکەی عەلی فەلاحیان لە ئۆکتۆبری ســـاڵی **١٩٩٢** بۆ ئاڵمان، فەلاحیان داوای لێکردوە پێش بە دەسپێکردنی دادگای میکۆنووس بگیرێ.

لە بەشێک لە یادداشتەکانی دەفتەری سەدر ئەعزەمی ئاڵمان سەبارەت بە چاوپێکەوتنی ئایەتوڵڵا فەلاحیان‌و وتووێژی لەگەڵ ئیشمیت باوردا هاتووە:

فەلاحیان بە ئیشمیت باور دەڵێ: ئێران زۆری یارمەتی ئاڵمان داوە، بۆ وێنە شوێنەواری لەسەر «حمادی«یەکان دانا بۆ ئەوەی بارمتەکانی ئاڵمان ڕزگار ببن. لە بەرانبەردا ئێران چاوەڕوانی لە ئاڵمان ئەوەیە پێش بە بەڕێوەچوونی دادگای جینایی لە بێرلین بگرێت کە بە نارەوا ئێرانی تێدا تاوانبار کراوە.

لە ڕاپۆرتێکی ســـەدرئەعزەمی ئاڵمان دا هاتووە: ئیشـــمیت باور داواکەی فەلاحیانی ڕەتکـــردەوە. فەلاحیان دوای ئاماژەکردنی دووبارە بە یارمەتی‌یەکانی ئێران بە ئاڵمان‌و دانی هێندێک پێشـــنیار بە ئاڵمان، پێی لەســـەر ئەوە داگرت کە: ئاڵمان دەبێ شوێن لەسەر دادگای میکۆنووس دابنێ. لەم کاتەدا پارێزەرەکانی کازمی دارابی کازرونی لە ڕێکەوتی ١٨ مەی **١٩٩٥**دا خوازیاری شایەتی دانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان، وەزیری ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران «واواک» بوو لە دادگا. فەلاحیان لە شایەتی دانەکەیدا کە بۆ دادگای ناردبوو هەر شێوە پێوەندی‌یەکی کازمی دارابی کازرونی لەگەڵ دەزگای ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی ڕەتکردەوەو تەنانەت پێوەندی جەوادی‌و مورتەزا غوڵامی کە لە باڵوێزخانەی ئێران لە بۆن کاریان دەکردو هەروەها پێوەندی ئیمامی فەراهانی «سەرکونســـولگەری بێرلین»ی لەگەڵ کازم دارابی ڕەتکردەوە. بەردەوام لە دادگا ناوی ئایەتوڵڵا فەلاحیان دووپات دەبۆوەو لە شایەتی‌دانە سەرەکی‌یەکاندا ناوی فەلاحیان لەسەرووی هەموو ناوانەوە بوو، هەمووی لێکۆڵینەوەکان سەبارەت بە چۆنیەتی بەڕێوەچوونی تیرۆرەکە بەناوی کەسێک کۆتایی پێدەهات، ئەویش ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیان بوو. لە ئاکامدا لێکۆڵەری دیوانی بەرزی فدراڵ لە ئاڵمان لە ڕێکەوتی ١٤ی مارسی **١٩٩٦**دا حوکمی گرتن‌و قۆڵبەسکردنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکرد.

وەزیری ڕێکخراوە ئیتلاعاتی‌و کاروبارە ئەمنییەتی‌یەکانی کۆماری ئیســـلامیی ئێران، عەلی فەلاحیان لە دایکبووی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ساڵی **١٩٤٩** لە نەجەف ئاباد، شوێنی خزمەتو ژیان لە تاران. زانیاریەکی زیاتر سەبارەت بە فەلاحیانو شوێنی ژیانی لەدەســـت دا نیە، دەبێ بنێردرێتە زیندانی کاتی. ناوبراو بە توندی گومانی لەســـەرە کە لە رۆژی **١٧**ی سێپتامبری **١٩٩٢** لە بێرلینو بە هاوکاری هێندێک کەسی دیکەو بە نیازی پەستو خراپو بە کەڵک وەرگرتن لە کەرەسەی مەترسیدار، چوار کەســـیان تیرۆر کردوەو هەوڵی کوشتنی کەسێکی دیکەی داوە. ئەم تاوانە بە پێی مادەکانی **٢١١**و **٢٥**ی بەندی **٢**، **٢٣**و**٢٥**ی یاسای کەیفەری فدراڵ بە جینایەت ناوزەد دەکرێ.

دوکتور ولف دادوەری دیوانی بەرزی وڵات ئەم حوکمەی تەئید کردوو لە دەربڕینی راوبۆچوونی خۆی وێڕای ئاماژە بە رەوتی لێکۆڵینەوەکانو خستنە ژێرفشاری شایەتەکان لە لایەن کۆماری ئیسلامیو بۆچوونی کارناسانو هەروەها هێندێک ئاماژە بە قسەکانی ئایەتوڵڵا فەلاحیان لە تلوێزیۆنی دەوڵەتی ئێران لە رێکەوتی **٣٠** ئووتی **١٩٩٢**، نووسی:

بە پێی ئەو زانیاریانەی لە دەست دایە، ئیمکانی جیدی هەیە کە تاوانبار فەلاحیان، دەست بداتە جەنایەتێکی زیاتر. تیرۆری دیپلۆماتی پێشـــووی ئێران کازم رەجەوی لە **٢٤**ی ئاوریلی ســـاڵی **١٩٩٠** لە دەوروبەری ژنێف، تیرۆری سەرۆک وەزیری پێشـــووی ئێران بەختیار لە **٦**ی ئووتی ساڵی **١٩٩١** لە دەوروبەری پاریس، تیرۆری نەقدی بەڕێوەبەری شورای میللی مقاومەتی ئێران لە **١٦**ی مارسی **١٩٩٣** لە رۆم، هەر هەموویان لە کاتی کارکردنی فەلاحیانو بە پێی بەڵگەکان لە کاتی بەرپرسایەتی ئەو لە وەزارەتخانەکەیدا کە ناوبرا سەرۆکایەتی یەکەی لەسەرشان بوو بەڕێوە چوون. بە هۆی قورسی تۆمەتەکان، بڕیاری گرتنی بە باش دەزانرێ.

دوای دەرکردنـــی حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانو روون بوونەوەی ئەو مەســـەلانەی کە لە دادگادا هاتنە گۆڕێو سەرکەوتنی دادستان لە سەلماندنی تاوانبار بوونی فەلاحیان لە ئیدیعانامەکەیدا لەسەر ئەوەیکە تیرۆری میکۆنووس لە لایەن کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە بەڕێوە چووە، لە ئێران خۆپیشاندانێک دژ بە ئاڵمان رێکخراو هێندێک لە مەلاکان فتوای کوشتنی دادستانو دادوەرەکانیان دەرکرد.

حەمید نەوزەری لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

دوای ئەوەیکە دادستان باسی لە کۆمیتەی تایبەت کرد وتی: وەلی فەقیە، عەلی خامەنەیی، سەرۆک کۆمار، رەفسەنجانیو ناوەکانـــی دیکە کە لە بڕیاری تیرۆری میکۆنووس دا رۆڵیان هەبووەو بە پەســـندی ئـــەوان بووە کە لە بواری حوکمی دەوڵەتیو یاسایی لە ئێران خۆپیشاندانی جۆراوجۆربە دژی ئەم «کیفرخواست»ەیان رێکخستوەو لە قوم فتوا بۆ کوشتنی دادستان دراوە. بە دوای ئەوانەدا لە هەموو لایەک رەخنەیان لە دژکردەوەو هەڵوێستی سەدرئەعزەمی ئاڵمانی گرت، بەڵام ئەم مەسەلەیە کاری نەکردە سەر ساغبوونەوەی دادستانی.

١٢ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

حوکمی دادگا

لەپەنای شایەتیدانەکانی ئیشمیت باورو گێرنونێروال، کاربەدەستانی پایەبەرزی دەوڵەتی ئاڵمانو ئەبولحەسەنی بەنیسەدر، سەرکۆماری پێشووی ئێرانو ئەبولقاسم مسباحی، کاربەدەستی ئەمنییەتی پێشووی کۆماری ئیسلامیو رۆڵی زۆرگرینگی راگەیەنەگشـــتییەکانی ئاڵمان، کە رۆڵێکی بەرچاویان لە بەروپێشـــچوونی دادگای بـــەرزی بێرلین دا هەبوو، نابێ رۆڵی ئێرانییەکانی دانیشتووی بێرلینمان لەبەرچاو ون بێ.

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندییەدا دەڵێ:

هەواڵنێری زۆر تێکۆشـــەرو هەڵســـووری ئێرانیمان هەبوو کـــە بە وردی بەیانیانو ئێواران، لـــە کۆبوونەوەکانی دادگا ورددەبوونەوەو بەردەوام لە رۆژنامە ئێرانییەکانی سەرانســـەری دونیادا راپۆرتیان لێ بڵاودەکردنەوە. جێی سەرســـوڕمان بوو. ئەم هەموو هاوڕێیەهاوبەشە لە ماوەی چوار ساڵدا. هەروەها تیمێکی بچووک پێک هاتبوو کە **٢٤** کاتژمێرە کاریان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەکردو لەگەڵ من لە پێوەندیدا بوون. ئەم تیمە سەربەخۆ کاریان دەکردو خەریکی کۆکردنەوەی بەڵگەو هەواڵ بوون بۆ دادگا. ئەم کارە کاربەدەستانی دادگای هێنایە سەر ئەو باوەڕە کە ئەم مەسەلەیە تیمێکی زۆر هەڵسووڕی هەیە کە بە هیچ شێوەیەک دەستبەردار نین.

یەکێک لەو یارمەتی‌یانەی ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلین بە دادگای میکۆنووسیان کرد، ئاگادار کردنەوەی دادستان بووە لەو هەواڵانەی کە لە رۆژنامەی «انقلاب اسلامی در هجرت»دا سەبارەت بە بەڕێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووس چاپو بڵاو ببۆوە. وەرگێڕانی ئەم هەواڵەو پێشکەش کردنی بە دادگا بوو بە هۆی ئەوەیکە دادستان داوا لە بەنی‌سەدر بکات بۆ شایەتی دان، کە ئەم شایەتی‌دانەی بەنی‌سەدر بوونی شایەتی C «ئەبولقاسم مسباحی« لە دادگای لێکەوتەوە. لە نێو ئەم مرۆڤە هەڵسوورانەدا پێویستە ئاماژە بە ناوەکانی مێهران پایەندە،عەباس خوداقولیو حەمید نەوزەری بکەین. لە ئاکامدا دادگا دوای نزیک بە پێنج ساڵو بەڕێوەچوونی دووکۆبوونەوە لە حەوتووداو بیستنی شایەتی دانی ١٨٠ کەس کە دوو لە سێی شایەتی‌یەکان بە قازانجی تاوانباران بوونو هەروەها تاوتوێ کردنی دەیان هەزار لاپەڕە بەڵگەو شایەتی دانو بیستنی بەرگریی ١٢ کەس لە پارێزەران، حوکمی خۆی دەرکرد.

هەروەک باسکرا پێش لە دەرکردنی دواین حوکمی دادگا لە ئاوریلی ١٩٩٧دا دادستانی دادگا حوکمی گرتنی ئایەتوڵڵا عەلی فەلاحیانی دەرکردبوو، حوکمێک کە تەئیدیەی دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانیشی لەسەر بووو تا ئێستاش لە جێی خۆیدایە. حوکمی دادگا ٤٠٠ لاپەڕەیە. لە بەشیچکی ئەم حوکمە درێژەدا هاتووە:

بەشێک لە دادگای حوکمی بێرلین:

دوای تاوتوێ‌کردنی هەموو بەڵگەکان بەو ئاکامە گەیشتین کە تیرۆری رێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران نە کردەوەیەکی بێ بەرنامە بووەو نە بە هۆی ناکۆکی نێوخۆی لایەنە ئوپوزیسیۆنەکان بەڕێوە چووە، بەڵکو راست بە سەرنجدان بە بەڵگەکان، رێبەرایەتیی سیاسیی ئێران لە تەواویەتی سیستەمی دەسەڵاتدارەتی‌دا لە پشت ئەم کردەوە جینایەتکارانەوەیە بوون. تاوانباران نە قوربانیانی خۆیان دەناسیو نە پێوەندی‌یەکی شەخسیو تایبەتیشیان لە گەڵیاندا هەبوو. بەڵکو ئەم تیرۆرە بە هۆی بەستراوەیی تاوانباران بە سیستەمی سیاسیی ئێرانو مەئموور بوون لە لایەن دەزگاکانی ئیتلاعاتیو ئەمنییەتی ئێرانەوە بەڕێوەچووە. کازمی دارابی، یوسف ئەمین، عەباس راحلو ئەوانی دیکە وەک مۆرەکانی حیزبوڵڵایی بەستراوە بە نیزامی سیاسیی ئێرانوبە بڕیاری کاربەدەستانی سەرترەوە ئەم کارەیان بەڕێوە بردوە. کەوابوو ئەم تیرۆرە تیرۆرێکی سیاسییە، چونکی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی لە پشت ئەم تیرۆرەوەیەو ئەم تیرۆرە، تیرۆریزمی دەوڵەتی‌یە.

حوکمی دادگای بێرلین نەتەنیا دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێرانی وەک نیزامێکی جینایەتکار ناوزەد کردوە کە کاربەدەستانی پایەبەرزی ئەو ـ بە پێی وتەی دادگا ـ لە نزمترین رادەی ئەخلاقی‌دا کار دەکەنو لە تیرۆریزمی دەوڵەتی بە مەبەستی بەروپێش بردنی ئامانجەکانیان کەڵک وەردەگرن. بەڵکوو راشکاوانە ناوی رێبەرانی کۆماری ئیسلامیشی هێناوە.

لەم پێوەندی‌یەدا پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

ئەوەیکە لە کۆی ئەم ٤٠٠ لاپەڕەدا دیارو بەرچاوە، بەشێکە کە پێیوەندی بە رۆڵی کۆماری ئیسلامی‌یەوە هەیەو لەوێدا زۆر رووونو راشکاوانە هاتوە کە: کۆماری ئیسلامیی ئێران بەرپرسی ئەم تیرۆرەیەو رێبەرانی ئەم رێژیمە لە کۆمیتەی تایبەت دا بوونو بەشداری بڕیارەکە بوون وەک: رێبەری ئایینی نیزامو سەرۆک کۆمارو رێبەرانی دیکەو ئەوەیکە ئەمانە بۆ مەبەستی ئەم تیرۆرە هۆکاری ئایینی پێشکەش دەکەن، هۆکارێکی بێ بنەمایە، هۆکاری ئەوان بۆ بەڕێوەبردنی ئەم تیرۆرە تەنیاو تەنیا مەبەستی سیاسی لە پشتە بۆ پاراستنی دەسەڵاتی سیاسیی خۆیان.

بەڵام دادوەرانی دادگای بەرزی بێرلین جیا لە جینایەتی ریستورانی میکۆنووس، تیشکیان خستە سەر هێندێکی دیکە لەو تێرۆرانەی کە لە لایەن کۆماری ئیسلامی‌یەوە ـ لە دەرەوەی وڵات ـ بەڕێوە چوون. ئەو تیرۆرانەی کە لە باری تەداروکاتی یان عەمەلیاتی‌یەوە پێوەندی‌یان بە بڕیاردانو بەڕێوەبەرانی تیرۆری میکۆنووسەوە هەبوو. هەڵسەنگاندنی چاودێرانو شکایەتکەرانی تایبەتی، لە حوکمی دادگاو چۆنیەتی بەڕێوەچوونی چۆنە؟

شۆهرە بەدیع لەم پێوەندی‌یەدا دەڵێ:

بە سەرنجدان بەوەیکە دەوڵەتەکان ناچارن لەسەر هێندێک مەسەلە راوەستن حوکمی دادگا لەوە رووونو لێبڕاوانەتر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نابێ. بەڵام لە هیچ کوێی ئەم حوکمەدا مرۆڤ هەستی بەوە نەدەکرد کە راوەستانو پەردەپۆشی‌یەک هەبێ. دادستان زۆر بەهێزوبە ورەوو زیرەکی‌یەوە کاری دەکردو من دوای یەک ساڵ بەوەم زانی کە لەم دادگایەدا تەنیانیمو هیوای ئەوەیکە دادگا بە ئاکامێک بگا زۆر لەسەرێ‌یە.

حەمید نەوزەری دەڵێ:

دەزگای دادوەری ئاڵمان نیشـــانی‌دا کە لە بەرانبەر سیاســـەت دا ســـەر نوی ناکات. دادستانێک هەبوو کە تەنانەت لە بەرانبەر زەختە دەروونی‌یەکان دا خۆی رادەگرت. نە دادگاو نە دادستان لە بەرانبەر گوشارەکانی ئێرانو ئاڵمان دا کۆڵیان نەدا. تەنانەت ئەو کاتەش کە فتوای کوشتنی دادستانیان لە قوم دەرکرد.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

بـــە بۆچوونی من حوکمی دادگای میکۆنووس یەکێک لە بەڵگەدارترینو بەئیعتیبارترین بەڵگەکانە لە پێوەندی لەگەڵ تیرۆریزمی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران دا. چونکی لەسەر بنەمای راپۆرتەکانی پێوەندیدار بە رێکخراوە ئیتلاعاتیو دژە ئیتلاعاتی‌یەکانی ئاڵمانو هەروەها لەسەر بنەمای لێکۆڵینەوەکانی دادستانی ئاڵمانو دەیانو دەیان راپۆرتی دیکە دراوەو پشت بە هەمووی ئەمانە دەبەستێ.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

بەڕاســـتی دادگا دەیەویست بەرەوپێش بڕواتو هەم دادســـتانو هەم دادوەر مرۆڤگەلێکی ئازاو خۆشەویست بوون کە دەیانویســـت بە دوای مەسەلەکەدا بچنو ئێستا هەر وەک من ئاگادارم دادســـتانی میکۆنووس بەدوای مەسەلەکەوەیە. ئەوەیکە لە حوکمی دادگادا بەناوی تیرۆریزمی دەوڵەتی هاتە گۆڕێ، بۆ دادگا ســـەلمێنراو دادگا حوکمی مێژوویی خۆی راگەیاند.

١٣ لە بێرلین داهێشتا دادوەر هەیە

پچڕانی پێوەندی وڵاتانی ئورووپایی‌و خۆرێکخستنی نوێی کۆماری ئیسلامی

دوای دەرچوونی حوکمی دادگای بەرزی بێرلین لە رۆژی ١٠ ئاوریلی **١٩٩٧** بۆ مەحکوومکردنی نیزامی کۆماری ئیسلامی بە هۆی دەستێدا بوونی کۆماری ئیسلامی‌و رێبەرانی پایەبەرزی ئەم دەسەڵاتە لە تیرۆری میکۆنووس دا، دەوڵەتی ئاڵمان **١٤** کەســـی لە مەئموورانی ئەمنییەتی کۆماری ئیســـلامی ـ کە لەژێر ناوی کاری دیپلۆماتیک ـ لەم وڵاتەدا خەریکی تێکۆشان بوون، وەدەرنا. لەنێو دەرکراواندا دەتوانین ئاماژە بە ناوەکانی: حسێن موسەویان، باڵوێزی کۆماری ئیسلامیی لە ئاڵمانو ئەمانی فەراهانی، کۆنسولی یەکەمی کۆماری ئیسلامی لە بێرلین بکەین. وڵاتانی ئورووپای رۆژئاواش دەسبەجێ پێوەندی دیپلۆماتیکی خۆیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامیدا بچڕاند. باڵوێزەکانی خۆیان لە لە تاران بانگ کردەوەو باڵوێزەکانی کۆماری ئیسلامیشیان ناردەوە بۆ تاران. بەڵام دوای ماوەیەک کۆماری ئیسلامی پێوەندی بە وڵاتانی ئورووپایی‌یەوە گرتو بەڵێنی پێدان کە چیدیکە نەیارانی خۆیو جیابیران لە دەرەوەی ئێرانو لە وڵاتانی ئورووپایی تیرۆر نەکاتو تا ئێســـتاش بەم بەڵێنی‌یەوە وەفادار ماوەتەوە.

پەرویز دەستماڵچی دەڵێ:

لە ١٠ی ئاوریلی **١٩٩١**وە تا بە ئەمڕۆ لە ئورووپای رۆژئاوادا کەسانی سەربە ئوپوزیسیۆنی ئێرانو جیابیرانی ئێرانی تیرۆر نەکـــراون. ئەگـــەر کاری ئەوان نەبووە بۆ بەڵێن دەدەن کە ئەمجارەیان نەیکەنو بۆچی دوای بەڵێنی‌یەکەی ئەوان هیچ شتێک روو نادا، یان ئەو ئیدیعایەیان کە ئەوە کاری هێندێک تیمی سەرەڕۆ بووە. باشە ئەگەر ئەمە کاری هێندێک تیمی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەرەڕۆیە، کۆماری ئیسلامی هەر بەڵێنی بۆ دەداو پاشان ئەم تیمە سەرەڕۆیانە دەرۆن‌و کاری خۆیان دەکەن. تەواوی ئەمانە سەلمێنەری ئەوەن کە نە سەرەڕۆییەک لە ئارادا بووە، نە شتێکی دیکە، بەڵکوو کارو بڕیاردانەکان زۆر کۆکراوەو بە دیسیپیلین لە لایەن بەرزترین کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی‌یەوە بەڕێوە چووە.

بە وتەی هێندێک لە ڕاڤەکاران‌و چاودێرانی سیاسیی ئێرانی‌و غەیرە ئێرانی، دەرچوونی حوکمی مێژوویی‌و بێ‌وێنەی دادگای بەرزی بێرلین بوو بە هۆی خۆڕێکخســـتنی نوێی سیاسیی کۆماری ئیسلامی. بە واتایەکی دیکە لە سیاسەتی کۆماری ئیسلامیدا گۆڕانێک پێکهات. ئەم گۆڕانە سیاسی‌یەو دانی پۆستی سەرۆک کۆماری بە حوجەتولئیسلام محەممەد خاتەمی‌ش، بە پێی قســـەکانی ســـەعید حەجاریان کە وەک تیئۆریسیەنی ریفۆرمخوازی ناسراوە، لە ناوەوەی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی وڵات دا گەڵاڵە ڕێژیی بۆکرا. خودی ئاغای حەجاریان کە دوای ماوەیەک لە لایەن مۆرەیەکی حیزبوڵڵایی‌یەوە تیرۆر کرا، بەڵام لە کوشـــتن رزگاری بوو، لەگەڵ ئەبولقاســـم مسباحی «شایەتی C» یەکێک بوو لە دامەزرێنەرانی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

کاتێـــک کـــە حوکمی دادگای میکۆنووس لە ١٠ی ئاوریلی ١٩٩٧ لە لایەن دیوانی بەرزی وڵاتی ئاڵمانەوە لە ڕۆژی ٩ی دیسامبری ١٩٩٨ پەسند کرا، محەممەد خاتەمی پۆستی سەرۆک کۆماری وەرگرتبووو گۆڕانی خۆڕێکخستنی کۆماری ئیسلامی لە شێوەکاری ئەم ڕێژیمە هیوایەکی لەنێو ئورووپایی‌یەکاندا پێکهێنا. دادگای بەرزی بێرلین تا ڕادەیەک هەموو ڕەهەندەکانی تیرۆری میکۆنووسی ڕوون کردەوە، هەر لە چۆنیەتی گەڵاڵە ڕێژی تیرۆرەکەوە تا تەداروکات‌و عەمەلیات‌و ناسینی بڕیاردەران‌و بەڕێوەبەرانی تیرۆرەکە. بەڵام نەیتوانی سەبارەت بە مەسەلەیەک بە ئاکامێکی ڕوون‌و ئاشکرا بگات. ئەویش دیاری کردنی شووناسی کەسێک بوو کە وەک سیخوڕو «خبرچین»ی وەزارەتی ئیتلاعات‌و ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی کاری کردو کۆبوونەوەی ڕێبەرانی کوردی بە ئاگاداری ئەوان گەیاند.

شۆهرە بەدیع دەڵێ:

تەنیا مەسەلەیەکی تایبەت بوو کە ئێستاش ئاواتی منە ڕوون بێتەوە، ئەویش مەسەلەی سیخوڕ یان ئەو کەسەیە کە ئەم کۆبوونەوەیە بە ئاگاداری تیرۆریستان گەیاندو ئەم خۆشەویستانەمان تیرۆر کران.

مێهدی ئیبراهیم زادە دەڵێ:

من پێم وایە ئەم ڕووداوە بێ بوونی ســـیخوڕێک ڕاســـتەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ لە نێوماندا ڕووی نەدەدا، واتە تەنانەت کۆبوونەوەی ئەم ٩ کەسە نەیدەتوانی ئاوەها پێک بێت. ئامانجی تیرۆر لەو کاتەدا هەیئەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بوو، ئێمە نەبووین. من لەسەر ئەو باوەڕەم کە دەبێ سیخوڕەکە لەنێو ئێمەدا بووبێ.

لە نێو ئامادەبووانی ریستوررانی میکۆنووس دا یەکێک لەو کەسانەی رزگاری بوو، عەزیز غەفاری، خاوەنی ریستورانەکە بوو. غەفاری دوای ڕودانی میکۆنووس بێرلینی بەجێ هێشـــت‌و چوو بۆ «دۆســـیلدێرف»و لە ساڵی ١٩٩٧ەوە لە نێوان ئێران‌و ئاڵماندا هاتوچۆی بازرگانی دەکا. مەسعوود میرراشدو ئەسفەندیار سادق زادە تا ئێستاش لە ئاڵمان دەژین، بەڵام ئێمە نەمانتوانی لەگەڵ هیچ کام لەم ســـێ کەســـە پێوەندی بگرین. موجتەبا ئیبراهیم زادەو پەرویز دەستماڵچیش کە گێڕانەوەی ڕووداوەکەتان لێ بیستن، لە ئاڵمان دەژین‌و لەوێ کار دەکەن. بەلام لە نێو تاوانبارانی دادگا: یوسف ئەمین کە هاوکاری پۆلیسی ئاڵمانی کردبووو زانیاری‌یەکی گرینگی سەبارەت بە ڕەوتی تەداروکاتی تیرۆری میکۆنووس داوە بە پۆلیس، ساڵی ١٩٩٩ لە زیندان ئازاد دەکرێ‌و دەنێردرێتەوە بۆ لوبنان‌و دەڵێن هەر لەوێ کوژرا. کازمی دارابی کازرونی کە بە زیندانی هەتاهەتایی مەحکووم کراوە ئێستاش لە زیندان دایەو هەر چەند دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی چەند جارێک خوازیاری گۆڕینەوەی لەگەڵ هێندێک لە زیندانیانی لوبنان بووە، بەڵام نەیتوانیوە ڕەزامەندی دەوڵەتی ئاڵمان وەدەست بێنێ. بنەماڵەی کازمی دارابی بەردەوام بۆ دیتنی ئەو لە ئێرانەوە سەفەری ئاڵمان دەکەن‌و ماوەیەک لەمەوپێش ڕوون بۆوە کە دارابی لە زیندان دا بە شێوەی نایاسایی لە تەلەفۆنی موبایل کەڵک وەردەگرێ. بەرپرسانی زیندان باسی ئەوە ناکەن کە ئەو تەلەفۆنە چۆن گەیشتۆتە دارابی‌و پێوەندی گرتنەکانی دارابی بەم مۆبایلە لەگەڵ کێیە لە ناوەوەو دەرەوەی ئاڵمان. عەباس ڕاحل کە تیری خەلاســـی بە قوربانیانەوە ناوە بە حەبس مەحکووم کراوەو چاوەڕوانی ئەوە ناکرێ کە قەت رزگار بکرێ. عەبدولڕەحمان بەنی‌هاشمی کە بە دەستڕێژی تیربار ڕێبەرانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی تیرۆر کردو دەستی لە کوشتنی کەسانێکی دیکەش دا هەبووە، ئێستا لە ئێرانەو یەکێکە لە ئەندامە بەرچاوەکانی حیزبی ئۆپۆزیسیۆنی ئیسلامی‌یە. حسێن موسەویان بالوێزی کۆماری ئیسلامی لە ئاڵمان سوێندی خواردبوو هیچ ئاگاداری‌یەکی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە رەوتی تیرۆرەکە نیەو پاشان لە دادگا روون بۆوە کە لە تەداروکاتو رێکخستنی هێندێک لە عەمەلیاتی تیرۆرەکانی کۆماری ئیسلامی لە ئوروپادا دەستی هەبووە، تا ماوەیەک لەمەوپێش ئەندامی هەیئەتی وتوویژی کۆماری ئیسلامی بووە لە رێکخراوی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆم.

نزیک بە دە ساڵ دوای تیرۆری میکۆنووس، دەوڵەتی ناوچەیی بێرلین بە پێشنیاری ئێرانی‌یەکانی دانیشتووی بێرلینو بە هەوڵی ئەوان بڕیاری‌دا تابلۆیەکی بیرەوەری لەو روداوە لەبەردەم ریستورانی میکۆنووس دا دابنێ. باڵوێزی ئێران نامەیەکی زۆری بۆ وەزارەتی کاروباری ئاڵمان نووسیو پێوەندی‌یەکی زۆری لەگەڵ کاربەدەستانی ناوچەیی‌و شارەوانی بێرلین گرتو لە ئاکامدا توانی لە هێنانی ناوی رێکخراوی ئەمنییەتی ئێران لەسەر تابلۆکە پێشگیری بکات. لە تابلۆی بیروەری قوربانیانی میکۆنووس دا بە جێی رێکخراوی ئەمنیەتی ئێران وەک بەڕێوەبەری جینایەتەکە ناوی کاربەدەستانی پێشووی کۆمار ئیسلامی هاتووە.

پێویستە بوترێ کە ناوی ئەم زنجیرە راپۆرتە واتە « لە بێرلین هێشتا دادوەر هەیە« (در برلین هنوز قاضی هست)مان لە چیرۆکێکی ئوستورەیی وەرگرتووە کە لە ئاڵمان دا بەناوبانگەو حەمید نەوزەری بۆ ناوی کتێبێکی کەڵکی لێ وەرگرتووە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نامرن ئەوانەی وا لە دڵی میللەتا دەژین

شەرەفکەندی نیشانەی مرۆڤێکی زانا و وشیار بوو

۱۹ ساڵەی شەهید بوونی د. سادق شەرفکەندی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabun.org